

GLASI DOMORODNI.

Lovre Toman.

GLASI DOMORODNI.

Lovre Toman.

V LJUBLJANI.

V založbi in naprodaj pri **Eduardu Hohnu**, na starim
tergu Nr. 157.

—
1849.

Slovenski mladini.

Čas sužnih dni in lastne nemarnosti nas je zagrebel v prepade, kjer ni bilo zaznati ne obdelovanja in prida perrojenih narodnih pravic ne izvirniga izobraženja lastnih moči. Spali smo, kakor bi nas nikdar ne hotla danica prebuditi v napredovanje in dosego namena veliciga, ki od sleherniga naroda mora biti spoznan z doveršenjem svojih moči na poti *svobode*. Spali smo — spati smo mogli —; alj neprenehaje verti se časa kolo krog zemlje razširne. Kjer bila je noč, se jasno zableska sonce, rodovitno življenje budi, vse klije in rase, cvete do gotoviga zerna. Spali smo —; sužnost pobegnula je in svoboda prisijala; čas je gibanja in djanja, klijenja, rasenja, de se Slovenija gotoviga zerna razveseliti bo mogla. Vzdignite glave kviško tedaj nje verli sinovi, ozirajte krog se po polji, kjer tolikanj zemlje leži še nerodovitne, primite orodje, de jo predelate v njivice plodne. Zavedi se narod nje blagi! zakaj neprenehaje verti se časa kolo krog zemlje razširne;

narodi vstajajo, se zbirajo, krepijo v snidu der-
žavne sodružbe. Malo veljajo, kmalo poginejo v
zakonu zanikerni in nepravični, v napredovanji iz-
obraženja dušniga nemarni, v zastopovanji tira
namenjeniga zaspani, nevedni narodi. Do nar viši
moči in veljavnosti pa, do sreče jasniga duha,
žive ljubezni dospijo svoje moči in razmere spo-
znavši, v raznih zavezah se vodila resnice in pra-
vice deržavši narodi. — Oj dragi Slovenci! kte-
rim nas zamore življenja dozdajnega, materne naše
dogodbe razsodba uverstiti? — — —

Zagernimo vse čase nekđajne, srečne in ne-
srečne; zastopimo zdajne, de boljši bodemo za-
gotovili otrokam in vnukam prihodnje. Spoznajmo
namen naroda čverstiga trupla, jasniga duha, mi-
liga serca, čigar moč je nepremagljiva. Spoznaj-
mo, kaj smo? kaj hočemo? kaj moramo biti? —

Slovenci, Austrije udje, smo sinovi velike
matere *Slave*, otroci človeštva po zemlji razširje-
niga.

Slovenci smo; hočemo in moramo tedaj v odmerji lastniga polja, lastne moči Slovenijo snažiti, lepšati do enakiga bleska deržavnih sestric, de vredna, mogočna stopi pred mater svojo veliko, kadar pokliče z nebrojnimi otroci vse hčericice zale.

Udje smo Austrije blage, namestnice Slave; hočemo in moramo tedaj jo v postava: svobodnih, čez vse njene narode *enako* razširjenih častiti in spoštovati; podperati jo, ak stebre ozidja nje stresa ji sosed nevredni, ak hoče zagnati v nevarno jo morje, kjer silni vihar, natorne postave razvezan ladjico sleherno v valove zagrebe.

Sinovi smo *velike matere Slave!* hočemo in moramo tedaj ji služiti z vsimi močmi telesa in duha, kar nam jih je podarila; hočemo vse njene sinke po zemlji razkropljene ljubiti ko brate rojene; — jedina nas želja, jedina namemba, jedina nas mati po zemlji ak ravno razstresene vodi, ki v časov dozoru združiti nas hoče, združila gotovo

nas bode, prižgavši nad nami celimu svetu zvezde
svobode; — — — zakaj neprenehaje verti se
časa kolo krog zemlje razširne; narodi vstajajo,
se zbirajo, krepijo v snidu zakonske sodružbe, se
bratijo v raji splošne ljubezni, se objemajo v do-
segi namena človeškiga roda. — — —

Draga mladina slovenska! si slišala glase
pomembne, si čula visociga namena besede? Oj
vtisni v serce jih globoko, de v časov dozoru do-
rase misel velika in djanje postane mogočne.

Čuj marljivo pesmice mladiga serca vnetiga
žarkov trojnih zvezdic: *Boga, svobode, domo-
vine*. V Bogu, v svobodi, v domovini naj sklene
in veže tvoja se misel in tvoje djanje s pesmi-
cami mojimi. — **Z Bogam!** —

V Kamnigorici na dan sv. Jeronima 1848.

Lovre Toman.

Posvečenje.

Je blo soparni dan, — hudé vročine
Perpekal je na čelo sončni žar;
Je sužni dan blo naše domovine, —
Ko je rešiti nam še ni blo mar;
Čez hribček iz domače me doline
Je k bistri Savi vleklo, gnalo kar
Na hladnojubi kraj vodá kraljice,
Hladiti si gorkote vneto lice.

In glej! širokovejno lipo zalo
Pod njo zagledam gajno senčico;
S prečudno radostjo me je navdalo
Počiti pod domačo lipico,
Kjer dedov se kardelo je zbiralo,
Za slavno čast za srečo materno;
Počila hočem tudi tu iskati,
In narodniga duha se navdati.

Kot iskra se razširja v plam goreči,
De je gasilo več ne zaduši,
Tak rodoljubja v sercu mi ležeči
Občutek silno zdaj se probudí.

Na dan, na zorni dan le hrepeneči,
 Oj žalosti! — moč pevsko pogreši;
 In tak se vernem z prošnjo na divico,
 Mogočne pesmi cenjeno kraljico:

Daj mi v roke, žlahtna Vila!
 Bistropevne, glasne citre,
 De se pesem bo zbudila
 V žive zrake, prostohitre.

Ti od časa si rojena,
 Kar je svit svetov bleskečih,
 Harmonija kar zračena
 Se glasi od zvezd letečih.

Kamor širi se vstvarjenje —
 Mili vetric, hrumni piši —
 Tvojih glasov je šumenje,
 Tvoja pesem se zasliši.

Srečni, srečni! katerim petje
 Je donelo v serce milo;
 Petje v žalosti zavetje,
 V bolečini je hladilo.

Serce rahlo, miráželjno
 Ojunači glas mogočni;
 Vse budi, de se kardelno
 Stavi sili kervotočni.

Čudna moč je blede lune
 Sonca žara, jutra zore;
 Čudna menj ni jasne strune,
 Ak zapoje v glasov kore.

Miloglasje Amfiona
 Kamnov kupe probuduje,
 In po glasomeri dona
 V zide kviško povzdiguje.

Orfejova struna bije —
 Divja zver, visoka skala,
 Cedra, morje — vse se rije —
 Kjer je lira prepevala.

Ah zato mi glase budne
 Pesmi vdihni mi iskrene,
De predramim brate trudne,
Serca zbudim okamnjene! —

Zapre oko se sončnih bleskov trudno,
 Od čela piše znoj premili hlad;
 Odpade v spanje trupla breme studno,
 Zgubé težave pustih se navad;
 Serce se vzdigne, duh oživlja čudno,
 Občutkov zbuda rajskih večni slad,
 Pogled duha se vname, nenaravne
 Pripelje mi prikazni, sanje slavne.

Naraša viši se mogočna Sava,
 Valov zbudi se divji hrup in glas;
 Ponosno po njih grivi barka plava,
 Bliz mene h kraju nese jo naras.
 Na čelu in na jadrih: *Slava! Slava!*
 Napisi lepši so ko zvezdni kras;
 Napete jadra širne so višnjele,
 Napisov čerke pa rudečebele.

Z visociga prestola boginja vzdigne
 Krasosti večne, svitlih se žarov;
 Krog čela šapelj v rokah citre dvigne
 Mogočna, ko vrednica vsih svetov;
 In prime strune, kar iz njih zašvigne
 Gromeča harmonija vsih glasov;
 O čuj, o čuj, — slovenske glase zmiče,
 In me prijazno k sebi tako kliče.

Vstani mladi sinko, vstani!
 Petja ti prišel je čas;
 Bratam sužnim le oznani
 Neboječi serčni glas.

Gledaj citre, petja glasne,
 Strun napete jasnih treh;
 Z njih prebiraj večnokrasne
 Pesmi moje v urni speh.

Perva neba je visosti,
 Za stvarnika večniga;

Druga poje ti prostosti
Roda v prid človeškiga.

Tretja bistra, ko dereče
Hčerke moje, Save šum,
Pesmi zdiha prebudeče
V sinih Slave moč, pogum. —

Primi citre v mlade roke,
Dervi v zrake moj nadih,
Pesmi serčne za otroke
Staršev slavorojenih.

Pevaj Boga slavo večno,
Pevaj duha kip in gan;
Objokuj zemljico ječno,
Kličí zneba prosti dan.

Brate svoje budi spanja,
De zavé se Slave sin;
Budi jih brez prenehanja, —
Zmaga pevca prav je čin! —

Pevaj serčne, slavodatke,
Blage de zbudiš žené;
Pevaj mile, ljubosladke,
Deklic zdramiš de sercé!

Vstani mladi sinko, vstani!
Petja ti prišel je čas;

Bolj, ko te zabava rani,
Serčnejši prepevaj glas!

Poteče glas, in barka, pevka zgine,
Poleže rast se Save, val se pomiri;
Serce zbudi se, v njega globočine
Prišel je duh, ga več ne zapusti;
Ga vnema, žari v prid le domovine,
Navdaja s prostoglasnim' pesmami;
Serce mi zmiraj poje, peti mora, —
Zbudi ga v petje jutra perva zora.

Moje pesmi.

Ko citre soglasno vstrunjéne,
 Ko tice pojejo mladé,
 Si pesmice vošim iskréne,
 Prijazne, priljudne, gladké.

Zapojem rad mile, poštene,
 Iz mladiga blazga serca;
 Nagnjusne, ošabne nobene,
 Mi v strunice serce na da.

Zapojem od rožic cvetečih,
 Od bistre, šumeče vodé;
 Od daljnih svetov plámenečih,
 Ki se na obnebjí verste.

Kar oče so stari že peli,
 Kar v pesmih se slavnih glasi,
 De naši junaki sloveli,
 So vedno pravici zvesti.

De silne, krivične težave
 Prenesli slovenci že smo;

Alj sužnost je zginila — Slave
 Že dnovi nam gori grejo.

Zapojem, kar živo navdaja
 V oserčji ležeči mi Bog,
 Ki v persih narodov ustaja,
 Se zbuja po zemlji okrog.

Vse, kar me za petje je vnelo,
 Je gola pravica samó,
 Zapojem jo v družbi veselo,
 Brez straha očitno, glasno.

In zraven pa v čašo natočim,
 Si vinca, ki bistro šumí,
 In bratu v kozarčik jo počim,
 De Bog naj *Slovenjo* živi!

In bratici radosti vžgani,
 Zdravljico povzamejo spet;
 Naj živijo bratje *Slavjani*,
 Naj živi svobodni ves svet!

Spoznanje Boga.

Zemlje meje hladnih mrakov
 Opasuje tme obroč,
 In na nébes zmed oblakov
 Gori pelje čudna noč
 Brez brojila zvezde jasne,
 Zvezde, ljube lučice,
 V neizmer svetove krasne,
 Vse svetove vstvarjene.

Razodeva vsa se slava,
 Ne premeri je obzir;
 Truda polna zemlja spava
 Vživa nočnotihi mir.
 Jaz ne morem počivati,
 Ljubim zvezdice svitile;
 Moram, moram jih prašati,
 Kdaj mi žalost odpade.

Ni mirú mi zemlja dala,
 Ne veselja, sreče ne;
 V pit življenja nalivala
 Solze grenke žalostne;

Misli prostiga čutenja
 S kaznijo nasledvala;
 Serce želno oprostinja
 Pa v verige vkovala.

Vzeti hoče mi resnice
 Vere, tolaženja up,
 Za nebeške pa pravice
 Mi ponuja slepi hrup.
 V takim dvom serce mi vjame,
 Alj za revce čuje Bog,
 Čuje Bogek mili za-me,
 Odrešiti me nadlog?

Prašam tak ljudi modrejne,
 Dneva žarniga svitlost;
 Alj ljudi temno bledenje
 Ne razkaže mi resnost;
 Dan pa mi prejasno sije,
 Živo vse je, preglasno;
 Nočnomirne le samije
 Serce potolažijo.

Svitle zvezde razjasnijo
 Serce žaljno, in okó
 Čudnomile mi velijo
 Poslušati, kar rekó:
 Kar ti dan in ljud nemore,
 Kažemo mé zvezdice,

Glej, na svitu vsake zore
Boga sled zaznamvan je!

Duh se vzdigne prot zvezdicam,
Zapusti megleni stan;
Čudna moč da perutnicam
Bliska gib, in piša gan.
Hitro se pod njim v oblake
Skrije zemljice oblok,
Menj in menj vidljive znake
Odpodí svitlob prítok.

Veči, veči — neumljivo
Rase svetov snid in zbor;
Vse se suče, vse je živo,
Tu mogočnosti je dvor;
Vse se vjema, vse se veže,
Hipno ogne teku tek;
Módrost večna svitle mreže
Čez nebo razpenja v vek.

In ko dalje, viši žene
Gor duha prečudni gon
Skoz svetove vse vverstene
V red neskončni, večni spon:
Nagloma mu tir dereči
Svit nebeški zaderži,
Duh slaboten in trepeči
Pred — *Stvarnikam* omedli —

Morje bleska ga oblije,
 Veličanstva moč in kras;
 Iz sostav svetovnih bije
 Harmonije večne glas:
 Eden le je, ki vse vstvarja
 In osnuje vsiga red;
 Sklep, trenut in mig vladarja
 Strese pota sončnih čed.

Kar je prvih, kar je zadnih
 Vse občuje sam stvari;
 Bitja vsih osnov je vradnih
 Vse vidjočih je oči.
 Červ podlaga ni stopine,
 Če ne hoče stvarnik sam,
 Sonca svit in tek ne mine
 Če ne vgasne on mu plam.

Kar si sredstev on izbere
 Vsih modrosti je način;
 Njega pota mnogotere
 Ne zalazi kak modrin.
 Vse stvari on skerbno vozi,
 Vsaka ima svoj namen,
 Njega sklep derži se skozi
 Neumljiv in nezrečen.

Vsaka mōra dopolniti,
 Kar odloči Večni ji, —

Čez Boga ne sme tožiti: —
 V njem ker hudiga nič ni.
 Če te danas še v nesreči
 Krije revnosti osip,
 Lahko ti jo v radost veči
 On prestvari koj na hip!

Glasi večni pošumejo, —
 Moč pobegne perutnic,
 Gona proste omahnejo
 Ko zadete od pušic.
 Je prejasna, je prečudna
 Neba daljna, večna pot,
 Duša krasa, bleska trudna
 Pade na zemljico spod.

Bolno serce se pozdravi —
 Čez Boga ne toži več;
 Bralo v neba je naravi,
 De je Bog za vse budeč,
 De vsa žalost tamkej mine,
 Kjer je večni duše dom,
 Kadar nas iz solz doline
 Tje pripelje naš porom.

Večno.

(Poleg Tegnerja.)

Svet z mečem osvoji si viter močan,
 Čast z njim gre, kot orli dereči;
 Alj meč mu begoči je hitro razdjan,
 In orli padejo leteči.
 Gotovo pačni, kar si moč zadobi,
 Ko veter v pušavi se hitro zgubi.

Resnično ostane. V nevarnosti kót
 Dobi si z žarečim očesam,
 Kazaje po zemlji otemnjeno pót
 Velí nam prot večnim nebesam.
Resnično je večno; in večno sloví,
 Od roda se rodu naprej zasadí.

Pravično je večno. Se prime, plodí,
 Če tudi vihar kak pridere;
 Hudobno če tudi si svet obderží,
 Se pravo še lahko izbere.
 In ko se preganja z goljživno močjó,
 V objem naj se persi mu tvoje odpró.

In misel v gorečim ko sercu se vžgè
 Se krepi in djanje postane.
 Resnica, pravica očitna strašné
 Zaceli narodam vse rane.
 V nevarnim poskusu ki padli pa sò,
 Iz Lete ko zvezdice gori grejò.

Tak pesem ne mine, ko rožice slad,
 Ko luč, ki v oblakih igra se;
 Kar krasniga stvariš, ne vzame zapad,
 Se vnovi prihodnje še čase.
 Tud *krasno* je večno, njegà si blaga
 Nabirajmo pridno iz časa morja.

Razumi *resnično*, se derži *pravice*,
 Z veseljem se primi del *krasnih*,
 Nikoli ne vgasnejo te tri zvedice,
 Slušavcam glasov neboglasnih.
 Kar čas ti poda, mu daš zopet nazaj,
 Le *Večno* ustvari ti večnosti raj.

Domohod duha.

Kadar bodo zagromeli
 Zemlje stebri v prašni sut,
 In se krogi njeni vneli
 Od zalogov žarnih rud;
 Vsih pervin moči vertele
 Bodo revco krog in krog;
 Rod človeški vse zadele,
 Kar v pogin je le nadlog.

Kar naprav je rok al uma,
 Vse zagrebel bo zapad,
 Serda, strastniga poguma,
 In prevzetja zlobni grad.
 Žrelo bode se odperlo,
 Vse zajelo brez milú; —
 Živijoče vse pomerlo,
 Dan bo zadnji, dan strahú.

Razvaline bodo knjiga,
 Njene čerke jasni plam,
 Doversenja sveta vsiga
 Kone hranivši v zgodbni hram.

Človek smertni zrak dihavši
 Bode sodbo zemlje bral,
 Knjigo zdér neznanih bravši
 Človek zadnji bo zaspal.

Čerke bodo v nji bleskale:
 Za pogin je vsaka stvar!
 Kje so zdaj visoke skale,
 Kje gradovi, kje je var?
 Kje visosti kaj spominov
 Kje človeških bojov, zmag;
 Kje plekenskih kaj zločinov
 In nastopov njih nesnag?

Ki so strupa se napili
 V strah rodú iz mnogih zlob,
 Z sveta daljniga storili
 Vsemu ljudstvu — strašni grob, —
 Zginili so v zlobnim tiru; —
 Kri zadosti, kar greši;
 Kar na zemlje je obširu
 Blo narodov — več jih ni.

Vsaka sapica Gospoda
 Strese carstva silno moč,
 V njim kraljeviga zaroda
 Prah pokriva grobna noč.
 Prah se k prahu tiho vleže,
 Duh za večnim le hití,

Kadar se oprosti mreže,
Ki ga vjetiga derží.

Duh se z duham spet zjedini,
Ki je vsiga bitja vir;
Ki vkaže po višini,
Osnovaje sveta šir;
Duhi bodo gor kipeli,
Kadar bodo na trenut
Zemlje stebri zagromeli
V razvalin požrešni sut.

Dvom.

Prebiral pesmi sim,
 Mladosti moje hčerke,
 Odločil njih izbirke,
 Ko čas ni pustil vsim
 Perute proste dati
 Po svetu jih poslati.

Serce presune dvom,
 Alj prav vender je milo,
 Očitati vso ptujstva silo,
 Ki nam zaterla dom,
 De struna to le peva,
 Kar ji serce velewa?

Alj prav bi bil le glas,
 Ki po nedolžno šali,
 Naprave ptujca hvali
 Končavši doma kras? —
 Položil dvom me v spanje,
 Je v čudapoljne sanje:

Zvonček verni
 Milo bije;
 Hlad večerni
 Se izlije
 Čez samije.

Luna mila
 Iz oblakov
 Je stopila,
 In iz mrakov
 Zvezd svetila
 Vse zvedrila. —

Pot pelja me
 Iz Otoka 1)
 V daljne jame,
 Kjer globoka
 In široka,
 Med bregovje
 Gre Savica,
 Med pečovje
 Ko kraljica
 In samica.

Vse počiva,
 Vse je mirno,
 Noč uživa,
 Tihoširno
 Moč izvirno.

Vse počiva
 Vse je mirno,
 Le Savica bistro siva
 Razgraja šopirno,
 Se vzdigne in pade,
 Ko zmaj se zavije;
 Prestopi ograde,
 Poljica odrije,
 Sumeče,
 Dereče,
 Med skale
 Peneče
 Nje vale
 V slavjanske dervi domačije.

Most trese pod mano,
 Se ziblje neznano;
 Se hoče podreti,
 Me Sava požreti.

Odidem nesreči,
 Deržim se stezine
 Orjaške stopinje
 Na levo bežeči.

Tu čudno je vse in strahotno,
 Kar gledam, pošast je in strah,
 Drevo in kamnje posamotno,
 Olunjeno zbuja se plah;

Obrazi in piše
 Perpogje in više
 Povzdigje roké;
 Če primem se veje,
 Mi roko ogreje,
 Prežari serce.

Savice tulenje
 Je čudno vabljenje
 Skor planem že v njó;
 Me vabi, me vleče
 V valove dereče
 V vodico prostó.

Na levi strahovi
 Na desni valovi,
 Tu smert, tam obup; —
 Zavestje me mine,
 Moč silna me rine
 V valovni pohrup. —

Savica hladila
 Je gorko serce;
 Iz sanj me zbudila
 Já v pesmi prosté;
 In serce učila,
 De naj le pové
 Pové in zapoje,
 Kar želje so moje.

Sava.

Le šumi, šumi sivobistra Sava,
 Zvijaje se med hribce in doline;
 Pozdravi mi slavjanske domovine,
 Kraljeva hči mogočniga Triglava.

V valovih tvojih zdrava voda plava,
 Za pravoželjne, prostoljubne sine,
 Katerim serčno snuti duh ne mine
 Za domovino, katerih mati — *Slava.* —

Oj Sava! kdor le tvojih kapljic pije,
 Srebernih, mu čistečih, ta sladkosti
 Okusi domačije milodrage;

Temú se duh slovenski v serce vlije,
 Ljubezen za - njo v prvi že mladosti,
 Ta v vek časti domače sklepe blage.

Domovina.

Veselje razno daljni svet obeta,
 Le srečnih dni oblubi mi število,
 In čez britkosti vse razgerne krilo:
 Alj vender me ne mika sreča sveta;

Ak mi je domovina draga vzeta,
 Oj mati, ki mi slavna serce milo
 Pri rojstvu že podala je vezilo,
 Zastonj veselje meni svet obeta.

Le v domovini moje je veselje,
 Spolniti njeno sleherno povelje,
 Serca so zvestiga jedine želje —

Jedine želje, čast le njeno peti,
 Nje slavnih činov vredni sin živeti,
 In, ak želi si, za nje rod umreti. —

Slavjanam.

Glasove milopevne nas učila,
 V serce mlado nam misli vsim goreče
 Svobode dan budivši in želeče
 Je *Slava* prostorjena vdihnila.

Vsim mati nam je bistro um zmodrila;
 Kot kamne slap beli vodé dereče,
 Ki se po skalah stermih doli meče:
 Tako serce nam je nesnag omila.

Objimo bratje! mater poljubimo,
 Zvesti ostati vsi ji persezimo,
 Ne ve se, kar prihodnji čas prinêse;

Alj zdí se mi, de za nočjó dan pride,
 De moč postane, kjer se več jih snide,
 De moč neznana zbuja le potrêse.

Djovnik

Zelenobled obraz mladé cvetlice
 Pogleda z zemlje na polja ravnine;
 Goreči žarek od neba višine
 Trosí ji blesk in cvetje v zalo lice.

Kar merzla sapa perjiče glavice
 Odpihne — jo verti, de revca zgine; —
 Alj ko spomlad obiše spet doline,
 Predrami lepši njo in nje sestrice.

Tako slavjanske lepe so dežéle
 V svobodi svoji prvi razcvetéle;
 Alj sužnost hitro vse je zamorila;

Moči nar boljši vse so v njih zaspale. —
 Kar sužnosti meglé so se razgnale, —
 In ena se za drugo je zbudila.

Moji sablici.

Oj ojstra moja sablica,
 Preljuba mi prijateljica!
 Ne zabi, de si ti skovana,
 De braniš dragi dom Slavjana
 Za mater svojo vnetiga.

Oj ojstra moja sablica,
 Preljuba mi prijateljica!
 Ne zabi, de za božjo slavo,
 Za vero staro, vero pravo,
 V pravično bodeš bitvo šla.

Oj ojstra moja sablica,
 Preljuba mi prijateljica!
 Ne zabi, de za vse narode,
 Svovoda dokler jim ne bode,
 Prostiti jih si brušena.

Oj ojstra moja sablica,
 Preljuba mi prijateljica!
 Ne zabi, de za vse tovarše,

Za brate, sestre, ljube starše
Za pravdo njih si zdelana.

Oj ojstra moja sablica,
Preljuba mi prijateljica!
Ne zabi, če me zlo zadene,
De hude si moči jeklene,
Odrešiti si bratica.

Oj ojstra moja sablica,
Preljuba mi prijateljica!
Ne zabi, de, ak se po volji
Boga godí po zemlji okoli,
Je tvoja shramba — nožnica.

Pesmi mili.

Noč pripelje na nebo lučice,
Ktere dan prejasni nam odžene;
Le v somraku svetijo zvezdice,
Ki od nekdanj sim so porojene.

Pesmi mile v sercu mi ležijo,
Kar se živo v persih je zbudilo;
Vender se takrat le oglasijo,
Kadar me zadene kaj nemilo.

Na razhodu ²).

Kje so časi, kje so dnovi,
 Ko smo *Slave* mi sinovi
 Vedno bili združeni?
 Čas verti se v večnim tiru,
 Dan hiti po časnim viru,
 Dan bliši in dneva — ni! —

Kje domači glasi mili,
 Ki svobodno so glasili
 Se iz serca mladiga?
 Ah so pošumeli v gaji
 Na veselim, ljubim kraji
 Doma serčno dragiga. —

Oj kje družbe so vesele,
 Kjer zdravljiče so se pele,
 Kjer šumelo vince je?
 Ah so družbe se ločile —
 So zdravljiče potihnile;
 Časa morje vse požre. —

To ločitva opomina,
 Ponovi se bolečina
 V tem solzice nam lijó,
 Pred ko gremo, se objimo,
 Zvesti biti persezimo
Slavi, kamorkolj gremo. —

Kmal na mejah bomo stali,
 Bratam dragim zajokali,
 Bratam miliga serca;
 Bratje! z Bogam ostanite,
 Nikdar nas ne pozabite —
 Vsi smo doma *eniga*.

Težko je odločen biti,
 Dom in drage zapustiti, —
 Tega, tega se bojim;
 Ker le z brati vkup živeti,
 Z brati svojmi vkup umreti
 Vedno vedno si želim.

Če grobovi se odprejo
 Deleč unkraj nam za mejo,
 K njim prijatli! romajte;
 Pojokajte na gomile
 Solze britke, serčnomile
 Na košice bratovske.

Z Bogam, z Bogam! si recimo,
 Bratje zadnjič se objimo,

Dokler čas nam pripusti; —
Kmalo, kmalo čez doline
Drage, slavne domovine
V ptuje kraje nas dervi. —

Za Horvate; Naše brate!

Bratje! urno gor planimo
 Za orožje jo zgrabimo!
 Mati splošna hoče nas.
 „Za Horvate“,
 Verle brate.
 Kliče, vpije nam na glas.

Narod hrabri, bojoslavni
 Narod silni, starodavni
 Z nami jedne zibelke
 So Horvati,
 Naši brati,
 Z nami jedne matere.

Madžar krivni jih zatreti
 Hoče jim svobodo vzeti,
 Oj krivice divjih zlob!
 Glej, Horvatam
 Našim bratam
 On pripravlja smert in grob.

Nikdar tega ne pustiti,
 Vse se za -nje mora biti,
 Kar le ima Slave imé;
 Za Horvate
 Naše brate
 Domu, caru prezvesté.

Kakor luna zvezd obdana,
 Glej junake okrog bana,
 Ki razsvetlja hudo noč,
 Da Horvatam,
 Svojim bratam
 Dušo, kri — življenja moč.

De svoboda srečo čini,
 Rod slavjanski vkup zjedini
 Ptujcam terdni pravde zid,
 De Horvatov
 Slavnih bratov,
 Vsih Slavjanov raste znid.

In ko ptuja nas armada
 S silno vojsko kje napada,
 Kdo nas vender rešel bo?
 Le Horvati
 Naši brati
 Imajo serce za to.

Oj zato tud mi planimo,
 Za orožje jo zgrabimo

Kadar mati hoče nas!
Za Horvate
Naše brate
Če nas kliče boja čas.

Kdo ve?

Velikokrat mislil zamaknjen že sím,
 Kak vender prečudno je moje sercé,
 De komaj vesel se že zopet žalím;
 Kaj celi in terga mi vedno rané.

Enako je prizmi — presije jo žar —
 Vse mavrice barve živeče budí;
 Tak doma ljubezen — ki božji je dar —
 Mi v sercu veselje in žalost rodí.

Glej tlačil rojake je sužnosti mrak,
 Svoboda jih reši morivnih tamot;
 Ko vzdigje se hitro pobežljiv oblak,
 Odkrije se mnogo domačih sramot.

Zdaj zbirajo družbe se materi v bran
 Rešiti ji sleherno njenih pravic,
 Alj ljuljka sinov se pokaže in kan,
 Strup mater morí njih nesramnih krivic.

Za mater živeti, umreti želim —
Kaj more le biti, prijatli kdo ve?
De komaj vesel se že zopet žalim,
Kaj celi in terga mi vedno rane? —

Človek brez rodoljubja.

Kar drevo brez zalga cvetja,
 Brez klasovja lepo žito;
 Kar je ladja brez zavetja
 Gnana v jezero serdito;

Kar planjava je pobita
 Od vremena, toče sile;
 Kar je dan brez sonca svita,
 Kar je noč brez lune mile;

Kar polja brez rož cvetečih
 Brez snega nar viši gore;
 Kar devica brez rudečih
 Lic, čistosti jasne zore;

Kar podložni brez povelja,
 Brez očeta so sinovi;
 Kar nebesa brez veselja,
 Brez vladarja vsi svetovi:

Oj to človek brez iskrene
 Je ljubezni domovine,

Ki, če žalost jo zadene,
Zapusti jo, de pogine;

Jo izdaja, zaničuje —
Le za ptujstvo moč potrosi;
Ki ni vreden, de varuje,
De ga v sebi dalj še nosi.

Občutki.

Ko zagledam jasne vas gore
 Z večnim snegam belodete,
 Iz serca vzdigujejo želje
 Se popred ne razodete,
 Čudno v meni gane se sercé,
 Kaj godí se mu, samo ne vé.

Ko zagledam lepo zelenad,
 Kjer studenc se bistri vije
 In pihljaje tiholjubi hlad
 Med cvetlice divne dije,
 Čudno v meni gane se sercé
 Kaj godí se mu, samo ne vé.

Ko zagledam polno zvezd nebo
 Milosjajno belo luno,
 Skozi gajev slišim noč temno
 Biti miloglasno struno.
 Čudno v meni gane se sercé
 Kaj godí se mu, samo ne vé.

Ko zagledam žarnovnet obraz
 Čiste, ljubljene device,
 Kteri vije žlahtnoglادki las
 Se čez belo, zorno lice,
 Čudno v meni gane se sercé
 Kaj godí se mu, samo ne vé.

Ko zagledam polno radosti
 Drago svojo domačijo,
 Koj se struna serčna oglasi
 Pesmi mile se zbudijo,
 Čudno v meni gane se sercé
 Kaj godi se mu, samo ne vé.

Kaj, prijatli, je le vender to
 Čudno serca hrepenjenje?
 Čujte, čujte to serca blago
 Je nebeško poželjenje.
 Kadar v meni gane se sercé
 Njega v njem občutki se budé.

Petje.

(*Poleg Tegnerja.*)

Alj slišal ti si petje gajev,
 Kjer rase v perji zlati sad;
 Kjer se okrog cvetličnih krajev
 Vijo vodice v zelenad?
 Ko svitopadov perve zore
 Gor jasne polja vstajajo,
 Ko žarne v dol z blišeče gore
 Bandera upa migljajo.

Kaj pevc še toži? Ga ne speče
 Boga vidjoči mili mig?
 Zakaj še nehvaležen reče,
 De raj je v pesmih le samih?
 In on pozna vse loge raja
 Napolnjene veselja večniga,
 In slavčik vedno ga navdaja
 Mu slavno pevši v dnu serca.

Življenje žarno pevc objame,
 Gorkó, ko bi nevesta bla. /

Kar božjiga serce mu vname,
 V podobi nam in glasu da.
 Vsi snutki v serce mu vtopljeni
 Se drenjajo na jasni svit,
 Le v *zmagi večni*, — v zaželjeni
 Se neče pesem oglasit'.

Visoki duh derví poječi
 Čez zemljo daljno in morje;
 Peruti so mu zor plameči,
 Odeja spomladi megle;
 Vesél ko ptičev so glasovi,
 Prešérn ko burje hrup in moč.
 Orožani lasjé njegoví
 Ležé čez večnosti obroč.

Nič od temne ne ve pravljice,
 Od hrepenjenja bolniga.
 Ne toži nič in vse krivice
 Zroči v viharti piš sveta.
 Njegov up, kakor melodije
 V iskano morje se zlijè,
 Njegov izdih, ko vetrič dije,
 Od enga groba rožic grè.

Njegov mu tempelj v svitu sije
 Od zida teče vir — bistrost
 Z naročja dní, in pevc napije
 Z studenca večno si krepost;

Vse bolečine serca vgasne,
 Ozdravi vse z njega vodo,
 Z vodo, kjer niso solze čarne,
 V katero gleda se nebo.

Naj bo! jaz tudi grem k potoki,
 Pijem — ko vreden — iz njega,
 De bistro žarijo mi oki
 V bolehnost tega sveta.
 Glasno naj strune zašumijo,
 Nikolj od sanjanih težav,
 Skerbi naj vse se pozgubijo —
 Bistrot le raj je petja prav.

Doklèr čez dedov še grobove
 Zvezdiše svitlojasno gré,
 Doklèr le *Slave* še sinove
 V mir slavne dela položé:
 Tak dolgo persi le pojite
 Vesel in bistropojen glas,
 Bregovi, logi zadonite
Slavjanske pesmi serčni kras!

Savica. ✓

Noč na nebu zvezdice peržiga,
 V jezeru njih svit pri svitu miga,
 Nič mirú ne dramí tihiga;
 Le Savica, hči kraljeva,
 Pribobní in pesem peva
Od nje doma slavno mirniga.

Megla zgine, jutra zor vzdigvati
 Mladi dan začne se oživljati
 Vsa narava radost diha le;
 In Savica, hči kraljeva,
 Pribobní in pesem peva,
De serce slovensko milo je.

Kar oblaki gor se pripodijo,
 In dolino mirno za temniyo,
 Hudo vreme krog in krog veršá;
 In Savica, hči kraljeva,
 Pribobní in pesem peva,
De smagavca čez Slovence ní.

Blisk obžari sterma peč višave,
 Grom pretresa žile sive glave,
 Piš podí razpenjeno vodo;

In Savica, hči kraljeva,

Pribobní in pesem peva:

Hrabrosti slovenske konc ne bo!

Kak pod šumnim slapam kamnje pleše,
 Ki ga val od terde stene kreše,
 In v vertincih urno suče krog!

In Savica, hči kraljeva,

Pribobní in pesem peva:

Rod slovenski brani ljubi Bog!

Blisk povgasne, grom strašivni mine,
 In nebo zdaj čisto čez doline
 Se razspenja, hladni diha piš;

In Savica, hči kraljeva,

Pribobní in pesem peva

Od prelepíh časov svobodnih.

Že počiva mirno vsa narava,
 Od Savice preč čolniček plava,
 Zadnjič šlišim zdaj še pesmico,

Jo Savica, hči kraljeva

Pribobné razglasno peva,

Od Slovenje slavno pesmico.

Prostost.

U veselim jutra zoru
 Hodil sim po hišnim dvoru,
 Kar jo tiček perskaklja;
 Ah ni mogel perleteti,
 Se mu mora milo zdeti,
 Zderta je perutica.

Matica za njim persviga,
 Posvari ga, mu pomiga,
 Kam de revček naj hiti.
 Kak se spenja, kak skakuje,
 Milo, milo kak žaluje,
 De obéh perutic ní!

Kupe zerna zdaj zagleda,
 Jih obskakje, jih obseda,
 Kupce krog in krog obgre;
 Pa mu matica zapoje:
 Varuj, varuj dete moje,
 De kdo ne zasači te.

Meni zlo se tiček smili,
 Ga oteti hočem sili
 K sebi bliže vabim ga:
 Bodi moj, te bom napajal,
 Pital pridno, ne nagajal,
 Dal ti dosti dobriga.

Kar se mati oglasila:
 Sinek! kaj sim te svarila?
 O brezskerbna ti mladost!
 Tiček zdaj vso moč si vzame,
 In se vzdigne, ter objame
 V viših zrakih ga *prostost*.

Zdaj zažvergolita sladke,
 Glasne pesmi, milogladke,
 De razlega se nebo. —
 Mislím, de sta hvalo pela,
 De jih sužnost ni objela;
Sušen biti je strašno! —

Struna.

Bogam, z Bogam časi strašni!
 Ko z trepetam sim pevala,
 Vedno jeze vaše bala,
 Bali moji sinki plašni.

Se hudo je pač nosila
 Vsemogočnost samovlade!
 Mi je glaske prostomlade
 Vse mi pesnice morila. —

Oj vi časi, časi srečni!
 De ste vender zazorili,
 De ste mene oprostili,
 De potožim čas moj ječni:

Pela v jutro sim slavično
 Milo, prosto, serčnoživo,
 Kak nesrečno in goljivo
 Ptujc zatira dom krivično.

Kak de revna mati slavna!
 Kak de revni njeni sini!

Kak hudobna v domovini
Sila vlada nenaravna!

Kak de vender terdnozvesta,
Veri stari, star'mu caru,
Zaupljiva, kakor varu,
Kakor dragimu nevesta!

Alj de bode se vtrudila,
Ah prezlo jo rane vžgejo;
De si bode staro mejo
Slavo staro oprostila.

Kak de mora zamolčati
Se pravice glas nebeški,
Kak de slep je rod človeški
De ne more jih spoznati!

De uči jih naša vera
Slavna vera, vera prava,
Sveta daljniga narava, —
In še človek jih zatera! —

V jutro tako sim pevala,
Omolčala krog poldneva,
Sim preglasna bila reva,
Sužnosti sim se izdala.

Sim zvečer bla citram sneta,
Stergana do zadnje bilke,

Pesem prostopevne Vilke,
Med ljudmi strašno prekleta.

In ročica, ktera vbrala
Me soglasno je sestricam,
Naglo vkovana sponicam,
V ječi temni prebivala.

Serce krasno, prosto, blago,
Ki mi pesmice vdihnilo,
Ah zbolelo je pod silo,
Dalo je življenje drago.

Jaz pa Vilo žlahtno ljubim,
Ljubim mater svojo, *Slavo*,
Peti oj neznam nepravo; —
Sinka svojga, glas, naj zgubim.

Bolj ko vse so mi sestrice
Drage strune, peve slaviti;
Z njim se hočem veseliti,
Z njim podati se v temnice.

In svobodo, kakor večno
Vladarico nad zvezdicam'
Cenim bolj, ko med kraljicam'
Nar bolj krasno, nar bolj srečno.

Saj v svobodi, mater Vilo
Sestre, sinka, petje, pevca,

Pravdo glasno imam revca;
Ah zato sim pela milo:

Kak svobodni časi srečni
Ki so zdaj nam zazvonili,
Kak de strašni so nemili
Časi sužni, robni, ječni! —

Vladarstvo.

Kar vidiš svetov ti bleskečih,
 Enako se vedno vertečih,
 Vse veže vstvarjenja zakon.
 Če stvarnik moči jim odreče,
 Svit jasni in tek jim poteče,
 Omaga vertivši njih gon.

Vladarstvo, kot neba zvezdice
 Se more deržati *pravice*;
 Ne sme odstopiti od nje.
 Če druge si pota izbere,
 Se nagloma moč mu podere,
 Igrača nevihte strašne. —

Od kod nek zemljica rodivna
 Vse sade radosti nosivna,
 Prerodno dobi svojo moč?
 Če stvarnik ji sonce pogasne,
 Če vzame moči ji on rasne,
 Objame zapadna jo noč.

Tak mor'jo vladarstva naredbe
Modrosti le biti nasledbe
 In *milosti* blagi le čin.
 Če silo narodi terpejo
 Če stiske jih rane užgejo,
 Vladarstva se prime pogin. —

Kdo dvomi, de trupla nam ude
 Premika, njegove obude
 De vzrok je nevidljivi duh?
 Iz trupla begoči vun plane, —
 Mertvo obleži, se ne gane,
 Vid mine, in glas, in posluh.

Vse vpogje čez celo deželo
 Postavi se prosto, veselo,
 Če ljudstva *ljubezen* živi.
 Brez nje pa vladarstvo podre se,
 Serd ljudstev obuda potrese,
 Katere tolaži le kri.

Ljubezen nar bolje kraljuje,
 Ljubezen nar bolje spolnuje,
 Kar njene postave rekó.
 Oj srečni narodov sinovi,
 Če kralji od vas ko bogovi
 Razpodli so sužnost hudó!

Ljubezen nar bolje zvezuje,
Ljubezen nar bolje varuje
Prijazni med složnimi stan.
Oj srečni zato vi vsi kralji,
Narodam ki svojim prižgali,
Svobode blagostni ste dan.

Edinost.

Edino je večno, ko drugo pogine,
 Edino ostane in nikdar ne mine;
 Edino vse dobro in krasno obseže,
 In z nju stanovitnost krepotno zaveže,
 Iz veka na vek in za vek obstoji.
 Edino ostane,
 Se nikdar ne gane,
 Ko drugo odpade in nično beži.

Edinost lastnost je Stvarnika obstojna,
 Če tudi v stvaréh se odkriva nam brojna,
 Nje duh po nebesih visokih ustvarja,
 Nje svit nam dani in plami vsaka zarja,
 Nje glas in ukaz pretresavni je grom;
 Vse krožniga šira,
 Edinost zviraj,
 Ki v bitji vsim ima ob enim nje dom.

Na zemlji nje hčerka krepotnim narodam
 Obstoj ohranjuje z mogočnim zaplodam;
 Rodivna umetnost, nebeško pravico,
 Osrečenga ljudstva nar boljši kraljico,
 Jim stvari njih raj in osnuje nebo;

Alj kadar odpade
 Pustivši njih grade,
 Se naglo jih prime razder in pa zlo.

Kar se je do danas narodov rodilo,
 Ni Grekam in Rimcam enacih še bilo;
 Alj Tébe in Šparto, ponosne Atene
 Glej, v žezlovim skusu verstivši iskrene
 Zaduši, na sestre planivši osvoj,
 Ko so pozabile,
 Nar veči de sile
 Rodi in podžari sestriški razdvoj.

Svetovi rimljanski na dvoje zdeljeni
 Vmiraje v zapadu k otetbi nobeni,
 Ne morejo ročic k očetu stegati;
 V edinosti bli so jim veki le zlati,
 Ni bog bil mogočen, le samo njih meč.
 Meč hitro razkruši;
 Kar v zmago naduši,
 Kar v miru kraljuje — Edinost — je več.

Edinost je boguja, ki serca objame,
 Če v njih se ljubezen čezsvetna uname;
 Edina je misel, edino veselje,
 Edine vošila, edine so želje,
 Edino je bitje, edino serce;
 Alj kadar odtegne,
 Iz serc jo pobegne,
 Serce od ljubezni nebeske ne ve. —

Slovenski narodi! iz eniga krila
 Vas ena je mati visoka rodila;
 Kaj blage in mile vam serca zdaj ptuji?
 Oj varite, bodo vmorili jih kljuji
 Protivni in ptujca zasačni zatisk;
 Edinost če mati
 Vsih vas ne pobrati,
 Podaja za ptujca ne v roke vam blisk!

Slovenci predragi! kaj vender le skuša
 Protivnika vas zapeljivost, kaj duša
 Se vaša, kaj serce na ptuje vernuje?
 Verjemite bratje, de drago plačuje,
 Kdor hodi po srečo v nasprotnikov kraj.
 Doma ostanimo!
 Doma se bratimo!
 Kaj naša Slovenija lepi ni raj?

Slovenci predragi! zdaj hitro na noge,
 De reši se ptujnosti hude nadloge
 Slovenija draga nam cenjena mati;
 De krasna začne se iz spanja vzdigvati,
 Svobodniga duha, edinga serca;
 De narodnost naša,
 Beseda de naša
 V deželi domači zaterdno velja.

Slovenke ve drage, cveteče dekleta!
 Vas bode naj vsaka za dom tak uneta,

Uneta, ko hčerka Slovenije vredna,
De mati prezala in krasna in čedna
Tud najde pri vas, kar si vedno želi:
Ljubezen gorečo,
Ljubezen žarečo,
Ki v bratih krepost in pogum izbudi.

Zato ve Slovenke! vas zbere naj vsaka
Za venčanje pirno si vnet'ga rojaka,
De narod z občutki se čistimi vnovi,
De krepki, pogumni versté se sinovi,
Za vnuki junaški še vnukov zarod;
Slovenski de sini,
Vsi v duhu edini
Svoj dom si odrešijo ptujca omot.

Radoljubje.

Je ni moči na zemlji širni,
 Enake narodnosti zvirni,
 Ki vse protivno pokonča;
 De vse, kar se ji zoperstavi,
 O njenih sinov zgine slavi,
 Ko žertva silna zgub strašna.

Doklèr očetov slavnodrage
 Kervi se žarne zadnje srage
 Pretakajo po žilicah:
 Tak dolgo narodnost ne pade,
 Če ravno stresa mesta, grade
 Protivua moč že v sip in prah.

Doklèr verši še iz zavetja
 Junški glas domač'ga petja,
 Raslega čast se slavnih del:
 Še narodnost ni pogubljena,
 Nje duša močna ni vmorjena
 Doklèr se bo nje glasek pel.

Doklér obudje se iskrene
 Za zmago, Slave vnete žene
 Oglasa v sercih hrabrih mož:
 Še narodnosti ptuje ne zmaga,
 Doklér se stavi zlobi vraga
 Krepost deviških njenih rož.

Doklér za dom nadasje čudno
 Branenje serčno, zmagetrudno
 Za narod svoj je prva čast:
 Ne bo se narodnost podala,
 Stoji, ko v morji silna skala,
 Terdnejši, ko stolétni hrast.

Doklér protivna govorica,
 Sovražni smeh in zabavljica
 Zažge mladenča čist pogum.
 Še narodnost, oj ni pregnana
 Doklér je v mlade serca vžgana,
 Ki ne bojé se ptujih trum.

Verté sovražniki naj meče,
 De kri kot voda v zemljo teče,
 Rodí se vnovič z kapljic jih,
 Ki se sa narodnost borijo
 De s slavno smertjo v vek živijo,
 Zmagavci v bojih narodnih.

Čuj, to je sveto *rodoljubje*,
 Sovražniku plačivno kljubje
 Naróda naš'ga slavniga.
 De narodnost mu ne pospava,
 Se krepi njega mati *Slava*,
 Blagó življenje zarod da.

Zato z njim ptujci ne igrajte,
 Če mirn je rad, ga ne skušajte,
 Alj vredna mu je mati kaj;
 Ak mu jo hočete vi vzeti
 V krivični pravdi jo zatreti,
 Se zbudil bo, ko strašni zmaj.

Iz dola vsokiga in z brega
 Donela bo sinov prisega,
 Zarekba Bogu rečena:
De varjemo si dom in vero,
Razdjati hočemo zaveró!
 In Bog jim moč in — zmago da . . .

Enakost - bratinstvo.

Od ene se matere dalje roduje,
 Plemena človeškiga sleherni člen,
 Le vsakiga duh izbudi, oživljuje,
 Od Boga v človeško serce zasajen;
 Iz ene moči
 Duha in kervi,
 Kar nas je na svetu, smo se porodili,
 De se bi ko bratje rojeni ljubili.

Pristopimo k zibelki, kako nezmožen
 Otrok se v nji žalostno meče okrog;
 Pogled in vekanje premilo je tožen
 Izdihljej nar prvi življenja nadlog;
 Le jok inò stok,
 Povzdigvanje rok,
 Oznani pri slehernim revnosti silo,
 Terpljenje enako vsih revčic nemilo.

Oj matere ve, otročičev rodinke,
 Povejte nam, koljko budile noči
 Za hčerke ste vaše in koljko za sinke
 Prestale zamud in neznanih skerbi,

De jih iz plenic
 Zibelnih rutic
 Ste zale mladenče in deklice mile
 Ste pridne može in ženice zredile?

In kadar serce se zbudí plameneče
 V mladostnih nam persih, prepolnih želja,
 Občutek enake v vsih sercih ležeče
 Ljubezni enako na znanje se da;
 Ja v vsih le ležé,
 In se prebudé
 Jediné nebeške ljubezni izviri,
 Ki v celim stvarjenji po zemljah se širi.

Pogled na nebeške višave visoke,
 Na zemljo rodívno brezbrojnih stvari,
 V penečiga morja valove globoke
 Pogled razmotreči namembe reči,
 Nebeški ta dar,
 Človeška je stvar
 Razmerno dobila je vsaka znadnosti,
 Zaznam in razum od visoke modrosti.

Ko zdravo in čversto se truplo obrača
 Na licih veselje je, v sercu krepost:
 Enaka je vrednost o tem pač berača
 Z bogatim, enaka predraga lastnost;
 Ne to, kar zbeži,
 Le kar obstoji,

Krepost le serca nas požlahtniti more;
 Visosti rodú so trohljive podpore.

Na božje polje zagrebujejo vedno
 Merliči se razni, ljudje se solzé,
 V grobove za njimi padejo poredno —
 V gomilo merliško vse rojeno gré; —
 Na zemlji ga ni
 Človeške kervi,
 Ki v njo bi ne padel, naj bode s prestola,
 Alj kočé, alj mi'ga alj čverstiga spola.

In vender — prederznosti strašne, neznane! —
 Napihje mogočno se, nosi gerdo
 Marskteri med nami, in terga zmir rane
 Podložnikam, dela jim žalost in zlo.
 Nezdramljeni molk
 Za bran ima polk,
 Ima le krivično, morivno terpljenje,
 Dni boljših zastrašeno v sercih željenje.

Oj vi, ki zadene ta tožba vas zemlje,
 Ne zabite nikdar, de sreča meni;
 De enimu daje, kar drugimu jemlje,
 De eniga gladi, ko drujga straši,
 Moči de bo strah,
 Ko zdrobljeni prah
 Povzdignila sapa, ki bo perpihala,
 De bode gradove vam vaše razdjala.

Zakaj po nebesih ljubezen le vlada,
Nje duh se razdiha čez loge zemljé,
Narode navdaja in večniga slada
Vdihuje svobode jim božje željé;
De bratstvo ljudi
Povsod se zbudi;
In duh se razširja — ga nič ne ustavi —;
Klijenje, rasenje je zakon v naravi.

Slovenskim dekletam.

Oj hčerice zale, naroda slavite!
 Slušajte naročbe budivnih glasov;
 Globoko si v serčiku jih ohranite,
 Iz pers so unetiga Slave sinov; —
 Pomembni so časi,
 Potrebni so glasi, —
 Slovenje prerodba naj bode naš slov.

Predrage sestrice, ko lunica mile,
 Blišeče, ko jutrajni sončica žar,
 Vam bijejo v persih prežlahtne le žile,
 Nebeške ljubezni napolnjeni dar;
 Ošabne visosti,
 Pregrešne slabosti
 Gotovši vas varje, ko tabor in var.

Moči ste bogate si serca uneti,
 Veljati pošteno in blago deklè,
 Za mater naroda živeti, umreti,
 Se staviti v vojske domače verstè;
 Vse to vam podala,
 Slovenija zala;
 O času potrebe zna tirjati vsè.

Moči ste bogate, ne išite druge,
 Obornite pridno jo v plodni obrest,
 De spolnite vse sporočila, zasluge
 Spolnjenja de hvali prečista vas vest.
 Ta mater le ljubi,
 Jo nikdar ne zgubi,
 Ki v mislih in djanji ostane ji zvest.

Vertite tedaj se v pohištvanju pridno,
 Skerbite marljivo, trudite se zlo,
 De hiša domača se snaži prav vidno,
 De pridnost pripelje v njo radost, blago.
 Le mater prašajte,
 In se zanašajte
 Na uk nje pobožni in skušen zvesto.

Podpirajte starše že v letih slabotnih,
 Kot angelj skerbeci spremljajte jih zmir.
 Na krajih posvetniga hrupa, v samotnih
 Oj varite serca krepost si in mir;
 Nezlobne radosti,
 Nedolžne mladosti
 Sladé naj življenja vam mladiga tir.

Brez hlimbe, sumljivosti gerde navade,
 Brez serda, napuha, prevzetja serca,
 Prijazne, priljudne bodite ve rade,
 Vživajte vesele radosti sveta.

Brez serčniga kvara,
 Le vredne nje dara
 Vas hoče Slovenja, ki zlobe ne zna.

Če zarja čistosti mladenča pregane,
 Ljubezen goreča derví ga za vam,
 Naj čiste ljubezni se v serčih užgane
 In pa rodoljubja zjedini dvoplam;
 Le v tem se ljubite,
 Si zvesti bodite;
 Ljubezen ta dvojna je vrednosti znam.

Zato se z mladenčem prehrabre postave
 Obljubite v matere cenjene čin,
 Ki čuti se skozi in skozi, de *Slave*
 Za njeno povišbo le rojen je sin;
 Ki v njeno le zmago
 Življenje da drago,
 Če ptuje ji pripravlja prederzni pogin.

In kadar veselje vas, mati postati,
 Pregreje v serce in rodi se otrok,
 Stvarite, redite mu v serčiku zlati
 Pomen rodoljubja prežlahtni, visok;
 Od zibelke male
 Do možnosti zale
 Skerbi naj jedine vam bode otrok.

Pojite mu roda presvete napeve,
 De v sercu občutek se čisti in kri;

Trebite iz serca škodljive mu pleve,
De jedro živeljno mu ne zaduši,
De čisto in jasno,
De krepko in krasno
Slovensko v slovenskim otroku plodi.

De, kadar ošabno vas ptujcik popraša:
Kje imate kinč vaš in vaše blago?
Rečete pogumno: to cvetka je naša,
Kazaje otroka: to kinč in blago!
Le s takim se blagam
Ne s ptujmi nesnagam'
Slovenije kinčajo hčerke samo!

Ljubezen sestriška.

Vodica med gorami
 Šumi po gojzdiču,
 Šumi tam med mejami
 Po dolgim travniku.

Na krajih tam stojijo
 Junaki cenjeni,
 Za mejo se borijo
 Preserčni in zvesti.

Tud Jankota tje žene,
 Kjer mu za dom velja,
 Se ne boji peklene
 Moči sovražnika.

Marjanco še objame
 Preljubo sestrico,
 In puško krasno vzame,
 Opaše sabljco.

Več mescov je preteklo,
 In Jankota ni več,

Je sestri nekaj reklo,
De vmoril ga je meč.

Gre prašat tje vodico:
„Kje nek je bratec moj,
Pozabil je sestrico,
Prišel bo saj nocoj?“

„Tu bodem ga čakala,
De jutro zazori;
Se vedno bom jokala,
Če Jankota več ni.“

Marjanca je čakala
Ni bilo brata več,
In zopet je prašala:
„Povej studene dereč!“

„Alj neseš morebiti
Mi brata solzico;
Si vidil ga solziti
Za svojo sestrico?“

In vpl rudeč priteče,
Iz njega zašumi:
„Te kapljice rudeče
Vmorjenih glej so kri.“

„Tud bratica solziti
Sim videl solzico;

Sim videl ga vmoriti,
In pasti v vodico“. —

Marjanca zve to mila
Oj revca omedli —
Ljubezni močna sila
Za bratam jo dervi. —

Tri rožice.

Mati lepa, mlada mati
 Sprehajaje se po trati
 Plete kite venčike;
 Mali sinček, sinček zali
 Krasne kite, vence hvali.
 Za-nje terga rožice.

„Pleti meni tudi kite,
 Vence z zalih rož povite,
 O predraga matica!“
 Tak veselo sinček prosi,
 Zbira rožce, vkup jih nosi,
 Kar nar lepših le zazna.

„Gledaj, gledaj ah rudeče,
 Žarno jasne in goreče,
 Glej cvetlice mati glej!
 Svitle, ko zlate kresnice,
 Žarne, ko neba zvezdice
 Kak se zovejo, povej!“

„Sinček! rožce te rudeče
 Žarno jasne in goreče,
Maki so zarudeni;
 Tak ljubezen v sercu vneta
 Mora biti tvoja sveta
 Za domače vse reči!“

Sinček skoči, krog pogleda,
 Kar mu kroglovita, bleda
 Zablisi cvetličica.
 „Mati ljuba vidiš te le,
 Bolj, ko merzli snežec bele,
 Krila tak nedolžniga?“

„Sinček mali! rožce te le,
 Bolj ko merzli snežec bele,
 Imenujejo se *slak*.
 Tvoje serce ptuje zlobe,
 Ptuje želje in hudobe
 Mora biti čisto tak!“

Rožce druge krog iščiči,
 Od veselja hrepeneči
 Sinček k materi hiti:
 „Ko nebesa večne slave,
 Mati glej cvetlice plave,
 Lepših oj gotovo ni.“

„„Ko nebesa večne slave,
 Te cvetlice čistoplave
 Lepe so *plavičice*.
 Kakor zvezde neba cesti,
 Moraš biti vedno zvesti,
 Vreden sin *Slovenije!*““

Serčno reče — rožce zveže,
 Sinku jih na serce vleže,
 Jasno vzdigne mili glas:
 „„Mali sinček, sinček zali
 Zvesto ljubi, zvesto hvali
 Rožce te, življenja čas!

V žitu zvesto vkup rasejo,
 Z njim objete, z njim padejo,
 Kadar serp odseka jih; —
 Tih zato vzemite znakov
 Kar vas serčnih je junakov,
 Na slovenskim rojenih. —

In ko vlečejo težave
 Se brez mira, se brez sprave,
 Nad preljubo materjo:
 Z njo junaško se deržite,
 Jo rešite — z njo padite,
 Ak zapusti jo nebo! —““

Serčni govor sinka vname,
 Besediti vneto jame:
 „Mati, ljuba matica!
 Rožce bodo povencele; —
 Alj za vek so želje vnele
 Slavne želje v dnu serca!“

Ljudmila.

Pod drevesam javorjevim
 Zala tam sedi Ljudmila;
 Milo poje, žaljno guče,
 Kakor zapušena tica:

„Blagor vam cveteče rožce!
 Lastne nosite ve krila;
 Vsaka lepa, vsaka zala
 Krasno cvetniga je lika.
 Kadar mine zima huda,
 In raztaja se ledina,
 Vse vas kliče spomlad budna
 V novo cvetje z zemlje mira. —
 Po domači stari šegi
 Se nosila je devica,
 Nosil se mladenč nje dragi.
 In zvesto sta se ljubila.
 Sužnost preoberne šego
 V preošabno ptujga kinča;
 Je ljubezen pod obleko
 Ptujjo merzla, kakor zima,
 Merzla za prerodbo slavno
 Ki želi jo domovina.“ —

„Blagor vam veseli ptički!
 V hladni senčici borštica
 Le pojite, de razlega
 Živo krog se glas stvarnika.
 Urno le naprej letite,
 Če vam človek ga zavida,
 Če vam druge, kakor znate
 Vsilit' glase hoče sila. —
 Po domače je svobodno
 Pela nekdanj naša Vila,
 Kar še vedno v srcih blagih
 Prostim se Slavjanam vžiga.
 S ptujo silo ptuja pesem
 Se med nas je razglasila,
 Ki ne glaska slavnih činov
 Ne ljubezni v sebi nima.
 Ki od doma Slave naše,
 Kakor mrtva noč je tiha.“

„Blagor plodne vam drevesca!
 Lastno sadje vsak zavija
 V svoje perjiče zeleno.
 Kakor eniga gojzdiča
 Sini bratovsko rasete,
 Eden drugimu si miga,
 Ena vejca drugi vpleta,
 Kakor bi ji sestra bila. —
 Ko drevésce sadapolno
 Bila naša domačija;

Nje otroci slavni roda,
 Ene matere jezika,
 So se bratovsko ljubili,
 Ni biló med njim prepira.
 Kakor mati je zbirala
 V svet jih krasna senčna lipa.
 Ptujstvo jih je razkropilo,
 Lipa, — lipa je vsahnila.
 V domovini ptuje razsaja —
 Hrast nad lipo se razšira!“

Tak Ljudmila zala poje,
 Bolečine pers izdiha;
 S černih se oči ji vdera
 V sercu rojena solzica.

Memgredeča tam gospoda
 Vidi v žalosti dekliča,
 Se mu bliža in — o čudo! —
 Ga popraša: „Kaj deklina
 Tak zdihuješ in se jokaš,
 Kaj si vender tako britka?
 Morebiti je zasula
 Starše groba ti gomila?“

„Oj ni staršev še zasula
 Groba tiha mi gomila;
 Bog pozna njih serce blago
 In jih meni še perkriva.“

„Alj ti brata je junaka
Morebiti vzela bitva?“

„Ni mi bratica junaka
Vzela kervotočna bitva;
Vselej, kadar boj se vname,
Boga prosi, se pokriža,
Bog ga varje hude smerti.“

„Alj te družba zapustila
Je prijatlic serčnodragih,
Žalost ti serce zaliva,
De tvoj dragi drugo ljubi?“

„Ni me družba zapustila,
Ne prijatlice, ne dragi;
Moja družba ni goljfiiva
Mene samo dragi ljubi.“

„Alj zato si tako britka,
De ti nisi porojena
Bla mogočna gospodična
De kmetica si nežlahtna.
Oj zato jaz nisim britka
Če tudi ravno porojena
Nisim žlahtna gospodična;
Kar gospodo žlahtnit' more,
Meni tudi vest je čista;
V meni tudi, ko v gospodi
Nevmerjoči duh prebiva.“ —

V tem, kjer mislite vi žalost,
 Serce moje radost ima,
 Solze britke ne tečejo.
 Alj pretresa se mi žila
 Serca vsaka od britkosti,
 Kadar vidim hčerko, sina,
 Ki ni vreden Slave roda,
 Ki čez mater se povikša,
 Vidim zdaj še, ko je prosta
 Spomlad z neba zagorila,
 De je vrednih malo sinov,
 Kviško de ne more lipa,
 Hrast ko k tlam jo silno tlači.
 To je moja žalost britka,
 V tem se jokam, v tem zdihujem!“

Tak je rekla — zapustila
 Jo je koj derhal zadeta;
 Bog ve, alj jo je ganila,
 Alj korači terdoserčno,
 Tje napre, po ptuje kriča.

Pod drevesam javorjevim
 Samka tam sedi Ljudmila;
 Milo poje, žaljno guče,
 Kakor zapušena tica.

Slavjanska mati.

Derčí derčí tam zibelka,
 Zlo stara zibel lipova;
 V nji goni sinka zaliga
 Slavjanska blaga matica;

In zraven glasno tak zapoje:

„Oj serčoljubo dete moje,
 Dete mlado, drago dete,
 Serca mojga žlahtni kras!
 Čuj besede moje svete,
 Vserči si domači glas.

Glej Slavjanka te rodila,
 Majke slavne hčerka je,
 Z lastnim mlekom te dojila
 Pela bo ti pesmice.

V deski lipovi zibaje, —
 Oj drevesa svetiga!
 Z t'bo smejaje, z t'bo plakaje,
 Hoče tvoja matica,

De ti vreden sin postaneš
 Splošne, slavne matere;
 De se zbudiš, de se ganeš,
 Kadar v službo hoče te.

De jo ljubiš, de jo braniš
 Sile zlih sovražnikov;
 De nje slavo krog oznaniš
 V daljne kraje nje sinov. —

Daj zato mu mili Bože,
 De se krepí, ko drevo,
 De se zali, kakor rože,
 Domovini zvest če bo.

Ak po ptuje se prevari,
 De se zanj plakala bi,
 Naj ga roka tvoja vdari,
 Tvoja moč ga zapusti!“

Tak preljubo mati poje,
 In navdaja dete svoje. —

To vidi blede lunica,
 To vidi jasna zorica,
 To vidi sonca žarni svit,
 De zmir krog njega mora bit';
 De vedno poje tamkej le
 Domače sladke pesmice,

De ona skerbna matica
V zibeli goni sinčika. —

* * *

Stojí, stojí tam lipica,
Pod lipico je senčica,
Pod senčico je matica,
Pri sebi ima sinčika.

'Z njega puhti mladosti plam,
Poguma serca jasni znam;
Spod čela v verhu žarnih lic
Oči mu sveti blesk strelic.

Vse v njem je mik in gan in gib,
Vdajavnost žlahtna vivnih šib;
Od glavice do berznih nog,
Iz udov čeverstih vse en zlog.

Veselja serčniga izvir
Mu jemlje stank in molk in mir;
Vertí se vedno, skače le,
De njega zdravje vidi se.

In mati polna radosti
Za njim podaja zor oči,
Pokliče k sebi in v roke
Ga stisne na gorko serce;

In zraven glasno tak zapoje:

„Oj serčno ljubo dete moje,
 Dete zalo, drago dete
 Serca mojga žlahtni kras!
 Čuj besede moje svete,
 Čuj pomembni njihni glas:

Glej ko širna se steguje
 Lipa, staro že drevo,
 In perjazno povábljuje
 Nas pod hladno senčico.

Ona kliče Slave sine,
 Dedov svet je čula njih;
 Kliče 'z daljne domovine
 Za rešenje svoje jih.

Kličé vse nas, kar le šteje
 Mati svojga naroda,
 Svojga debela širne veje
 Sveta vsiga daljuiga.

Mati naša ni tak revna,
 Je bogata vsih zalog;
 Je ponižna, je pohlevna —
 To je vzrok le nje nadlog;

Naša mati, slavna mati,
 Toljkanj ima krog sinov;

Kar peresčikov na trati,
 Kar le v gojzdu je glasov.

Kar morje ima peska valni
 Kar na nebu je zvezdic;
 So ko čversta jelka ravni,
 Urni, kakor plam strellic.

Mili kakor vetrice hladni,
 Silni kakor hud vihar,
 Terdni, kakor zidi gradni,
 Vneti, kakor sonca žar.

Hčerke zale, zornolične,
 Žarnovnete nje kervi,
 Vse so blage, ljube, mične,
 Čistost sama v njih živi.

Nje besede glas se zlega,
 Kakor brona jasni don;
 V serce ljubeznivo sega
 Vsaki slov ko pevši zvon.

Alj sinovi so skropljeni,
 Mati skor brez doma je;
 Nje dekličiči zapušeni,
 Glas nje redko sliši se.

Zmiraj jo še gospodari
 Ptujca hrup ošabniga;

Otročičem njenim kvari
Čistost jasniga duha.

Ptujci v njeni domovini
Se ošabno nosijo —
V ptuje njeni lastni sini
Si po živež hodijo! —

Vse je dobro, vse pravično,
Kar v sramoto našo je;
Nespodobno, nepravično,
Če kdor nas pravico če!! —

Tak ne more dolgo biti,
Mati že je vtrudena,
Hoče dom si oprostiti,
Sinke duha ptujiga.

Urno, urno, kadar kliče,
Mati serdna v pravdno bran,
Serčno vse naj se premiče,
Dokler reši ji nje stan!

Vsemu svetu sonce sije,
Bog je vsiga gospodar;
Kje enakost ljudstev?! — ni je!
Vse so vender En'ga stvar.

Bog će dati krasno zmago,
Pravdni boj vkaže on;

Slave ptujcu za podlago,
Vstvaril ni za zlo in spon.

Ni je ni! on oče mili,
Revčikov zavetje splòh,
Jo braniti hoče v sili
Odrešiti ptujih plòh“!

Tak prešerno mati poje,
In navdaja dete svoje.

* * *

Stojí, stojí tam hišica,
Pred hišico je množica,
Med množico je mamica,
Zročí ji sina hrabriga.

Pripaše bojno haljico,
Mu čez da svitlo sablico,
Čez ramo dene pušico,
In v roko seže z desnico;

In zraven milo tak zapoje:

„Oj serčno ljubo dete moje,
Hrabri sinko, drago dete,
Serca mojga žlahtni kras!
Čuj besede moje svete,
Morebiti zadnji glas.

Serčice mi bije vroče,
 Skor bi ne pustila te,
 Al te mati *Slava* hoče,
 Kliče svoje rešnike.

Pojdi, pojdi hrabri orel,
 Zleti sivi sokole,
 De bo srečni dan zazoril
Slave drage matere.

V pravdo sveto boj te zove
 Za pravico materno;
 Hujše ptuji hrup če rjove,
 Hrabrejši branite jo.

Ak vas slavni boj pobije —
 Vmerli saj ste materi!
Kdor pa za-njo kri prelije,
V slavi večni ta šivi! —

Preserčno reče, zalostno,
 In zraven toči solzico,
 Poljubi zadnjič sinčika,
 In — množici ga hrabri da.

Vojaška glasno zadoni,
 Bojarna truma preč hiti;
 Junakov slavnih množica
 Slavjanke pelje sinčika.

Slavjanski goslar. ³⁾

I.

V prestolnim nemškim mestu trum
 Poslancev silni vkup se zbira.
 „Naj rod Slavjanski se zatira“!
 Povzdigne se prederzni šum.

Kar v daljnokrogli kolobar
 Goslarčik slepi tiho stopi,
 Perpogne desni, levi klopi
 Se kot sicer podložna stvar.

In gosli vzame z ramena,
 Glasove mile jim izmika,
 In kmalo omeči zbornika,
 Ko v serce pravo pot zazna.

Globoko vzame krepki glas,
 Visoko v petji ga zažene;
 Ko pesmi se versté iskrene,
 Vse hvali petja moč in kras.

Zapoje od ljubezni ran;
 Alj mu besede pomanjkuje;
 Pa krepko se mu povzdiguje,
 Ko doversti *Slavjanski dan*:

„Moj narod je junaški, star;
 Nekdajnost ga je zarodila,
 Svoboda ga bo obdojila,
 Pogum mu je samotni var.

Ljubezen ga učé poljá;
 Orjaški, sneženi bregovi
 Junaštva njega so bogovi;
 Obud poguma šum vodá.

Slabi le ptujca ga oblast
 In robstva tarejo grozine;
 Alj iz oblakov sužnih tmine
 Vihar zamore hud izrast'!

Ni vmerel še, ga le težé
 Nevarne silne snjé ptujvanja;
 Alj čas pobegnil bode spanja,
 Ko lastne se moči zavé.

Gorje, gorje! če dalje ga
 V klenitbah robstva strašnih ptuje
 Neznane strasti moč deržuje —
 Strašno se prebuditi zna.

Oj čujte, čujte, kaka slast
 Po sercih zbuda se Slavjanov;
 Kako jih krepi, de Titanov
 Jih ne premaga cela vlast.

In zraven hčerki jim plam in žar
 Občutke v persi vdihje blage —
 Jih čisti zlobe — vse nesnage —
 De so poguma svetočist oltar.

Vse dere, kjer je sile strah, —
 Prepeva slavno, se bojari,
 Oroža, krepi, s ptujci vdari,
 De pade njihna vojska v prah.

Premika že mrakove proč
 Napih pomlajenih narodov;
 Iz terdo zidanih zaplodov
 Odpihnil bo neslavno noč!

In nad zvezdami modri kralj
 Nebes je večnih širne zemlje —
 On daje krone, in jih jemlje,
 On bode *Slavi* krono dal“ . . .

Zapoje — in ko verne se
 Nazaj solzivnjiga očesa
 Obraz povzdignjen pa v nebesa,
 Derhal se divja nanj-ga vdre. —

Ko strel spreletel je goreč
 Namen jo grozni te besede,
 Prebistril ji temne poglede,
 Presunil, ko strupeni meč. —

II.

Na kviškopotegnjeni skali stoji
 Zidanje okroglo, debelo, visoko,
 Pod njim se razliva tje voda široko,
 In veter nad njim tje oblake podi.

Železno preprežen je oken gosto,
 Zarašen od maha in ptičjiga gnjezda,
 De komaj prešine nebeška ga zvezda,
 De komaj presije ga sonce gorko.

Ko jutro napoči, ko danek zori,
 Ko mrak se večerni zavleče v doline,
 Ko danek blišeci v tamoti pomine:
 Vun dneva slovenskiga pesem doni.

Jo poje že vetrič, oblaki neba;
 Po valu se gladko izteka šumečim;
 Jo luna zapoje med zvezdam' bleskečim',
 Ki mirno po temnim obnebj vesla. —

In vetrič pregiblje oblake neba,
 In pesem po valu se steka šumečim;

In luna gibeljaje med zvezdam' bleskečim'
Jo dalje narodam slavjanskim pelja.

III.

Kaj rahlo se zemlja potresa okrog?
Kaj joka in jeka od strašnega piska?
Kaj vojske derhal po deželah jo vriska,
In s smertjo napolni bregove in log?

Slavjanske napise bandero ima,
Slavjanski vojšaki po polji šumijo;
Si narod svoj slavni in mejo prostijo
Z orožjem, ker se jim brez boja ne da.

Že sončice v morji kervavim vtoni;
S potoki v vodico, z vodico doteka
Od daljnih mejá se rudeča le reka,
Budeča sovrazno puhteče kervi.

Noč žalostna rine na zemlje mejé
In černo zakrije vse groze vojskvanja;
Bilò ni pred konca serdit'ga mašvanja,
De ptujc je doplatil slavjansko gorjé.

Na skalnatim zglavji nič več ne stoji
Zidanje okroglo, debelo, visoko,

Vihar ga bojarni odkrušil v globoko
Je vodo, ki čez razvaline šumi.

IV.

Ko žarki persvetijo spet
Bolj jasni, bolj zlatorumeni,
Kot sužnosti bli so megleni —
Oprosten slavjanski je svet. —

Vojaški nabira se trum
V okrogu na polji pred skalo,
Napravljenim, kinčanim zalo
Vsim bleska v obrazih pogum.

In goslar pristopi med trop;
Las sivi po herbtu mu teče,
Zapoje jim pesmi goreče,
De jeka nebeški nadstrop.

Povzdigne jo *dneva* gladko, —
Po persih se zlega donenje,
Vojšakov doní krog gromenje,
Ko bi zabučalo nebo.

In viši povzdigne za dom, —
Kervave mu rasejo žile,
Oči so mu zadnjič solzile,
Serce mu in glas se — prelom'. —

In vetrič pregiblje oblake neba,
 In pesem po valu se steka šumečim,
 In luna zapoje med zvezdam' bleskečim'
 Še zmiraj na grobu jo goslarja.

Austrije zvezda.

Tiho je morje, pokojni valovi —
 Austrija prosta se na-nje spusti;
 V sredo veslajo prederzni sinovi,
 Belo je jadro svobodno dervi.
 V plahte vetrovi se černorumene
 Vpirajo v Austrije vzdignjeni znak;
 Jadrica mnogih narodov zverstene
 Barvic se trojnih razvijajo v zrak.

Jasno nebo na vse kraje obzira,
 Zvezde svetilne čez doljni obok —
 Znamuje mornarju tihotniga mira,
 Vgasne oblakov kipeči pritok.
 Zbuda se v brezdu pokopane tmine
 Silne nevihte grozivni vihar,
 Gromi potresajo neba višine,
 Vžiga oblake bleskeči požar.

Burja pritisne — odterga zastave
 Belo-rudeče-zelene obé;
 Samka derži se zastava še Slave,
 Glasno vihra nad serdito morjé;

Černi tak noč se, kot zadnjiga dneva
 Svit bi zakrila za vekomaj tma
 V brezdno viharjev tam Austrija reva
 Jadra v nesreče goljživga morja.

Kerma odtergana — plahte razsnete —
 Šibka vpogljiva drevesni trikom —
 Austria kliče mornarje v sovete,
 Splaši boječe prebližni razlom.
 Moči krog čela naras jo že valni,
 Mrazi v serce občutenje strahot;
 Orel se vzdigne iz barke dvoglavni,
 Poje čez morje strašivni krokot.

Venec zelen ga iskat je poslala
 Tje na brodiše v zaupanja kraj,
 Kje nje rešenje, de bode spoznala,
 Z vencam odkod kadar pride nazaj.
 Bog ve, kdaj pride, — vihar zaderžuje
 Čez silovitno morje mu zagon,
 Mu perutnica preveč omaguje,
 Žulil jo dolgo je sužnosti spon.

Malo potihne valovje, in žara
 Blesknjiga zopet se zjasne morje,
 Milo obličje rasveti se Cara
 Oču nebeškemu zdiha želje;
 Gori, le gori pomoč je rešivna,
 Kjer je vsih kraljev kraljevi Gospod.

Ljudstev obljuba je tvojih goljživna,
Eden le zvest je — te rešil bo rod.

Tak govorila slovenska Zibila:
 Blesk otemnil ti zarečih bo kron,
 Družba služabnikov se razkropila,
 Svitek hrupeči odpadil tvoj tron.
 Naroda — malo do zdaj ga cenili
 Dedi so tvoji, pa bil jim je vdan —
 Bodo sinovi te zgube rešili,
 Peljal prijatelj v prestolni te stan.

Bliža spolnjenje se; dosti terpljenja
 Mati tud njih je prestala krivic;
 Dan bo obema zazoril rešenja,
 Zora zjasnila noč, mater temnic.
 Z neba pa blagoslov prišel bo zmage,
Zmaga v svobodi, v pravici je mir;
 Vsigamogočni razdražene vrage,
 Vkrotil bo tebi nevarni prepir.

Zopet raztegne se blisk čez nebesa,
 Grom se sedmeri oglašá 'z noči;
 Austrija trudniga iše očesa,
 Zvezde nikjer ji zagledati ni —
 Kar iz oblakov grozivnih prikaže
 V jugu *rešivna se zvezda* svitlá,
 Austrija! jadraj za njo, se ne laže,
 Ona te pelje z goljživga morjá —

„Že močen na morju
Ilirjan je bil,
K' se ladije tesat
Je kimic vučil“ . . .

Pod lipo.

Slavna boginja, mnogoletna lipa!
 K tebi mlado žene me serce,
 Samki de se polno ti izsipa,
 Ker zavetja družiga ne ve;
 De zapoje pesmice ti Slave,
 V katerih k Bogu za pomoč kipi,
 De oprosti ptujca jo težave,
 Ki kot silna skala jo teží.

Deblo krepko! dolgo v zemlji stari
 Vejce spenjaš, broj prosivnih rok;
 Dolgo sonca rodovitni žari
 V živo rejo grejejo ti sok;
 Luna bleda dolgo poslušuje
 Mili vejčie žalostnih nemir;
 Alj počasi dan se približuje,
 Dan slavjanske zmage — sreče vir.

Lipa slavne veze pomenljiva
 Bivši dni visoko cenjena!
 Mila žalost mi serce zaliva,
 De si zdaj že skor pozabljena;

De ga ni že skoraj kraja, kota,
 Kjer nevrednih bi ne blo sinov,
 Kjer bi zaničvana neba dota
 Pesem serčnih bi ne bla glasov.

K tebi v divjim svet sovražnim begu
 Za pozdrav in svet in plat hitim;
 V red otrokov zvestih sim prisegel,
 Sim prisegel, de za te živim.
 Naj ti pesmic mojih žalovanje
 Priča naj ti bode moj objem,
 De od tebe me nič več ne gane,
 Dokler, de v deželo petja grem.

Tebi zanaprej le hočem peti
 V perja, v vejčie miloglasni šum;
 Tebe samko za sodnico vzeti,
 Ne pa ljudstva zlatokupni hrum.
 O svobodi strune bom prebiral
 O združenji sinkov Slave bom,
 S serčnim' glasmi zadnjimi še zvest umiral
 Za Slovenjo blago, dragi dom.

Ne poznam strahú, ne ptuje sile,
 Zastavljivši serca lastni don.
 Kadar strune bodo potihnile,
 Nad manoj zapoje mili zvon:
 Takrat bodo pesmice zbežale,
 Tje, kjer večnih je sodnik plačil;

Tamkej bodo pričo mu dajale,
De resnice same peve sim bil.

Brez ovenca čelo bo zaspalo,
Nič dramilo mi ne bo mirú;
Saj potihne, mislim milo, žalo
Pod gomilo vsakiga grobú.
Če mi bodeš na zasip trosila
Perja žlahtniga zelen obroč:
Opušena pevca bo gomila
Venc imela vedno zelenjoč.

Vejce širne! v perji vašim gostim
Glas hranite vnetiga serca,
Bratam de neslavnim in neprostim
Mlačni vetrič ga v serce pihlja.
Vem de burja v žal še zmir vas zbuda,
Ko za čelni kinč vas ne vzamo; —
Poterpite, — prišle bodo čuda,
De junaki z vam se venčajo.

Ko prihodnje verli se junaki
Tu pod vam za vojsko zbirajo,
Kadar hudo ranjeni vojaki
V senci vaši hlad si išejo:
Zapojite glasniga jim šuma
Z mojih pers udihujen zmage pev,
De Slavjan ponosniga poguma
Bode dragi dom si svoj otel! —

Zagovor.

Zmiraj najde se še kateri,
 Ki prostost na vatlje meri,
 Posvaruje skerbno me,
 De pustim naj pesmice,
 Ki svobodo preslavitno,
 Povzdigujejo očitno.

Bratje dragi! kaj začeti
 Serce hoče, kaj zapeti
 Vender družiga kar zna,
 Kar življenja zgodba ga
 Le navdihje, ga prežari,
 De poječe v strune vdari?

Alj zamorem zamolčati,
 Mertvo v sebi zakopati,
 Kar se silno prebudi,
 Kar mi vnema žarno kri;
 Kar požgati serce hoče,
 Serce mlado, živovročje?

Glej, kot morje se vzdiguje,
 Na ostrove vale bljuje;
 Kviško rase njega plan;
 Ti pogon je čudni znan
 Rasti vodniga obzira,
 Kaj ga zbuja, kaj navira?

To morbiti lune mile
 Čudne so moči storile,
 De voda nakupni liv
 Se prebuja v brezdnu živ?
 Alj so vednosti ti dane,
 Zjasniti moči neznane?

Glej natok nehavši mine,
 V brezdna temne globočine
 Hitro val polega zdej
 Se v obmerje morskih mej,
 Tolažiti kaj sirove
 More spenjene valove?

Kadar pride čas rasenja,
 Kadar pride čas padenja,
 Vzdigne se in pade val,
 Nikdar moči ni obstal,
 Moči vse prebudni zgorni,
 Moči stvarniku pokorni.

Večni serce mi je podaril,
 V njem je pesmice ustvaril
 In naročil on je sam
 Mojim serčnim pesmicam,
 De svobodo preslavitno
 Naj vzdigujejo očitno. —

Vidovec. 4)

Na desnim posavskim okraji,
 Na Vreču 5) Begunšci 6) v obraz,
 Se Vidovca vzdigje naras
 Na skal treh krepotni podstaji.

Če ljudstva vojske so morale,
 Jih plašil je sovražni boj,
 Napadle jih morivne sile,
 Alj strašil je serdit osvoj:
 Orakelj prašat so poslali,
 Rešenje zvedit zlih nadlog,
 Izreka njega se deržali,
 Izrek jim bil je sodni bog.
 Kar Pitja modra govorila
 V nadušji božjim s trinoga,
 Gotova je resnica bila,
 Ki sama rešit' pravdo zna. —
 Tako megle nas obdajale
 Svobode so temnivši dan;
 So komaj se še le razgnale,
 Nam boj obeta novih ran.

Od mest nemira, zatiranja
 Pravice nam vsim perrojenih
 Bežim od strastniga pregnanja
 V samije krajev ljubljenih;
 Tje, kjer na skalah treh se viši
 Visokiga Vidovca kom;
 Ne stresejo ga burje piši,
 Ne Save hrum, ne neba grom.
 Na njem okoli če pogledam
 Po domačii krog in krog,
 Bregove sive zaporedam,
 Ravnine krasne, zali log,
 Visokih gradov razvaline,
 In Save slišim val in šum:
 Nebeški duh serce prešine,
 Se vname v persih mi pogum,
 Povzdigne up za boljši čase.
 Pogledu v bivše, zdajne dni
 Prihodnost tudi jasna vda se,
 Ker njih je njim enaka hči.
 Solzica mi v očesu vsahne
 Potihne tožba žalostna,
 Veselo serce se oddahne
 Danico Slave ko zazna;
 Ah ravno malo je slovela
 Zaterla jo je ptuja moč,
 Se bode krepko oživela,
 Ko vniči zatiranja moč.

Od severja v lepe ravnine
 Očetno ozira se *Stol*,
 Od juga oglasa še dol
 Od batniga zlega fužine.

In iskrice iz rudotopa
 Se drenjajo, kitijo kar,
 Steguje vun žig se in žar
 Skoz ploše visokiga stropa. —

Na celim Gorenskim se pravi
 Od zvedenih starih ljudi,
 De kralj nek Slavjanski leží
 Pokopan na Stola višavi.

V pravljicah jasno govoreča,
 Pomembna ljudstva je modrost;
 Alj ni ravnina sužna ječa,
 Na hribih živa le prostost? —
 De kralji, pravijo Slavjani,
 Na gorah so pokópani,
 Gotovo to nam pač oznani,
 De naša moč še zmiraj spí
 De narod naš brez duše prave
 Ožuljen rob le ptujca je,
 Ki mu vničuje dela Slave,
 Vse kar načini, koj podre.

Kdaj bo nesreča ga 'zučila,
 Ki ga teži ko bleda smert?
 Kdaj vender prebudila
 Do ptujca v njem bo serd in čert,
 Ki vse, kar si domislit more,
 Prenesti sili ga na speh,
 Kakor za sužni plat pokore
 Nekdaj zadolženih pregreh?
 Kdaj, kot iz ognja ruda,
 Se čista jasna vun cedí,
 Slavjanu bo osoda 'z truda
 Težav rodila srečne dni,
 De s hribov žlahtne si merliče
 Z nebes pomoč in blagoslov
 Za odrešenje si pokličé,
 Kdaj vreden bode tih darov?! —

Na levi poslopje *Triglava*
 Do modriga neba kupí;
 Na desno valovje šumí,
 Ki žene skoz Krajsko ga Sava.

Za Savo polje in poljica,
 Gorenške strani se ves kras,
 V dolinah, po hribčikih vas,
 Za cerkvijo vzdigje cerkvica.

Kraljeva Sava šumno teka,
 Okrog se zlega hrum valov,
 Z bregov okrajnih plašno jeka
 Ko glas gromeč, ko serd strahov.
 Kraljeva Sava, hči Triglava
 Naprej ponosno hitro gre;
 Zavedna, de nje mati Slava
 Oživlja, zopet krepí se,
 Nabira si vodice jasne,
 Kar jih po Krajnskím le šumlja,
 Mogočna vala, širost' rasne
 Iliram serčnim jih pelja
 Pelja in bistro z njim zapoje,
 De glasi krog in krog gromé:
 „Nazaj sinovi polje moje,
 Dobite daljne mi meje!“
 In jek jezerokrat zapoje,
 Z doline vsake in gore:
 „Poglej junake čverste svoje,
 Za tebe vmreti vsi želé.“

Prav blizo na levi zidovje
 Je stariga Pust'ga gradú, 7)
 Zarašeno že od mahú
 Enako, ko zderto skalovje.

Se čudna povest pripovduje,
 Kako de prišel je v pogin,
 Pove za očetam jo sin,
 In tak se naprej razglasuje:

Kjer vidiš kamnje tam,
 Je bil mogočni var;
 Spremenil v prah ga sam
 Je grada gospodar.

Pod gradam hišica
 V nji zala deklica
 Je bila Ančika,
 Gospóda ljubica. —

Bil je gostivni dan,
 Gostovi vkup grejo,
 Gospoda lepi stan
 In vince hvalijo.

Pokriva nočni mrak
 Zdaj Lipniško že vas,
 Zapoje z turna jak
 Polnočni trombe glas.

Se Ančiki zazdi,
 De ljubiga ne bo;
 Detešce položi
 V tekočo zibelko.

In trudno vleže se,
 Se sanja ji strašno,
 De ji vmoriti će
 Detešce nje nekdo. —

Ko se od rok do rok
 Kozarčik krog versti,
 In šum in vriš in stok
 V pokojno noč verši:

Odide hitro preč
 Iz grada vun gospa;
 Korak jo zlo hiteč
 Po bregu v dol pelja.

Ustavi pazno se
 Pred majhno hišico,
 In tiho notri gre
 Clo v spavno izbico.

Otroka vidi — sad
 Moža nezvestiga — ;
 Po sercu kakor gad
 Ji jeza poigra.

In nagloma zlato
 Zagrabi iglico,
 Zabije jo močno
 V otroka glavico. —

Zlo mati meče se,
 Se sanja ji strašno,
 De ji vmoriti če
 Detešce nje nekdo. —

In hitro kot megla
 Morivka se zgubi
 Z moriša splašena,
 Kar more v beg spusti.

Gospod pogrešel je
 Ženo zaročeno;
 Koj mu po glavi gre,
 Kaj de pomeni to.

In pošle hlapca tje
 K preljubi Anciki,
 De zve, zapazi vse,
 Kar v hiši se godí.

Vse hlapec spolni prav,
 In ko je videl vse,
 Gospino clo spoznal,
 Domu koj verne se.

Pove to berž zvesto
 Jezika gladkiga,
 De bilo je strašno
 Povest poslučat' ga;

Gospóda de obraz
 Postane mertvobled;
 Serce mu stresa mraz,
 Divjá njega pogled.

„O žena, ti pošast!“
 Kričajte dere se,
 „Osvete huda strast
 Naj zdaj okrepi me!“

Ko neba hitri blisk
 Leti v gospeni hram
 Iz ust kriči mu vrisk,
 Strašno cepta z nogam’.

Gospo prešine strah,
 Zgubi morivka moč;
 Gospod poskoči plah
 Grozivno kričajoč:

„Prišel je kazni čas,
 Za-te ni več moj grad!“
 Poprime jo čez pas,
 Telebi jo v prepad.

Ko neba hitri blisk
 Pusti moriša hram;
 Iz ust doní mu vrisk
 Strašno cepta z nogam’.

Žvepljeni plamni žar
 Po gradu stresa 'z rok;
 Zažge se hitro var
 Svetí v neba oblok.

In berž na vranica
 Poskoči hitrih nog,
 De hribec od podkvá
 Zajeka krog in krog.

Razdjal je plam goreč
 Ves grad, hudobni kraj, —
 Alj konjika nič več
 Ni blo na dom nazaj.

Zaloge grada vse
 Zagrebel koj na hip,
 Ko grad poderl se je,
 Kruševja je posip.

Večkrat tu vidli so
 Plaziti kačo že;
 Bojé se grada zlo,
 Nihče vanj rad ne gre.

In vender jasno noč
 Gre mož hrupeč darov,
 In koplje tam na moč,
 Se ne boji strahov.

Iz sutja se izmot
 Strupeni vzdigje gor;
 Ko vidi, de život
 Je kačji, zgine skor.

Krog pasa ključe ima,
 Po shrambah pazno gre;
 Ko strah dervi moža,
 Za njim se zavijè.

In tako mu strašno
 Zažvižga na uho:

„Te zaloge
 Bo dobil,
 Ki 'z nadloge
 Strašnih sil,
 'Z kačje me pošasti
 In pekla oblasti
 Od spremina škode
 Mene rešil bode.
 Na dvorišu
 Trup zborišu
 Se vzdiguje,
 Razširuje
 Lipa stara;
 Dolge čase
 Sama rase
 Vsiga vara.
 Kteri 'z njene dile
 Imel bode zibelko,
 Iz sovražne sile
 Mene revco rešcl bo.“ —

Ko take besede izreče
Po skalah jo hitro odteče. —

Mož urno gre domú,
Na noge spravi vse,
Povedba od strahú
Od ust do ust zdaj gre.

Pa še današnje dni,
Vender — nasekana —
Tam zmiraj še stoji
Prečudna lipica. —

Razdjal je Slave vse gradove
Nar hujši, urniši osvoj,
Zapregel v sužnost vse sinove
Narodov njenih je — razdvoj.
V deželah njenih silno lepih
Razpora le kraljuje vkaz,
V domačih domorodnih sklepih
Ga ptujca zastrupí zalaz.
Slovenja hodi na drobiše,
Kjer bil sinov je prosti stan,
Se joka milo, glasno zdiše
Od bolečine hudih ran.
Iz spanja kliče svoje sine,
Rešenja moč jim razodé.

Moč — zloge vsih edine —
 Pomembne glase jim pove:
 „Oj vnovič lipo zasadite
 Na širni, prosti kraj,
 Pomen zaveze nje vpelите
 V slovenski dom nazaj.
 In ko steguje se mogočna
 Širokih vej operjenih,
 De žalit' sonca moč prevročna
 Pod njo ne more vtrudenih;
 Od tla zemlje, do zvezd visoka
 Ko kliče vas na senčni plan,
 Rodila rešniga otroka,
 Vam bode prvi — slavni dan! —

Za Begujam ⁸⁾ stoji na višavi
 Grad viteza cenjeniga;
 Na krušu že koj se pozna,
 De Kamnek zaprav se mu pravi.

Zlo čudna povest pripovduje
 Od perve se stavbe gradú,
 Pove jo rad oče sinú,
 In tak se naprej razglasuje:

Bil vitez je grozne postave,
 Moč njega krog znana je bla,
 Premagal na dvoru deržave
 Nasprotnika je močniga.

Zidati v Begunšce predhribu
 V skalovje pertisnjeni grad
 Za svoje narode če zibel
 Napraviti zidov oklad.

Zidarja pokliče, mu reče:
 „Prav vreden podam ti rad dar,
 Če zdelaš, ko leto preteče
 Po volji ti meni tu var.“

Že poje na hribu višine
 Ječivši nad skalami bāt,
 Se širi na vzdigu skaline
 Prederzno osnovani grad.

Že hvali se mojster slaviten,
 Ob kratkim doveršen de bo;
 Na čelu ponos se očiten
 Mu sveti, in 'z ust gre gladko. —

Begunske doline pokrije
 In mrazi ponočni zdaj mrak;
 Na nebu zvezdica ne sije,
 Temní ga viharni oblak.

Za gromam gromenje le vdarja,
 Zažiga za bleskam se blesk;
 Potresajo dela zidarja,
 Posipajo rahlo ko pesk.

Razdjano je daljno zidovje,
 Ga sterla je strašna pošast,
 Ki bližnje poseda bregovje
 In skerbno varuje kot last.

Ko jasno prisije prihodni
 Blišeči za gorami dan,
 Se vidi, duhovi de zlodni
 Poderli so zidani stan.

Prestrašen tam na razvalinah
 Prepaden zidarček stoji,
 Vzdigvati na sivih skalinah
 Podložnim ga zopet velí.

Kar le so čez dan perzidali,
 Podre se prihodno jim noč;
 Če ravno so stražo deržali,
 Ne vstrašijo škrateljna moč.

Noč tretjo pa prvi na straži
 Sam mojster razserden stoji;
 Tam škrateljna kliče po vraži,
 Doklèr se mu ne oglasi:

„Jaz tvoje zidovje,
 Ko rahlo prahovje
 Bom trešel v razval;
 Moč silna je vruga,

Grad močni premaga
 Naj terdnejših skal.
 Naša moč
 Tiha noč
 Skalni sklad
 Naš je grad;
 Nas odriti ni mogoče
 Iz bregov kraljeve kočē.
 Taki mi ljudem smo škrti,
 Taka moč in zakon tak,
 De, kdor hoče tu zidati,
 Nas prositi mora vsak.
 Zidaj, zidaj jako
 Na veršini gor,
 Za rešivno tlako
 Oskokrogli dvor.
 Seer tvoje zidovje,
 Ko rahlo prahovje
 Bom trešel v razval;
 Moč silna je vruga,
 Grad močni premaga
 Naj terdnejših skal.“

Spreminjajo mojstru se lica,
 Pogrezne se skoraj u prah;
 Kar tirjala je govorica,
 Obljubiti sili ga strah.

Koj drugi dan kviško poskuša
 V od vruga zaznamvani kraj;

Ne upa si živa tje-duša
Speljati za delo stezaj.

Se mudi in trudi, ne vpeha,
Naredil po skalah je zid;
Že tedni teko, in ne neha,
De vzdigje mogočni se zid.

Zdaj mir še le mojster uživa
Sozidati vitezu grad,
Ko v turniču kroglim prebiva
Popred nagajivi že škrat.

In zmiraj še turnič stermeči
Na skali visoki čepi;
Zavezan v neskrušeni ječi
Škrat divji pokopan leži.

Kaj naše so le vse naredbe?
V začetku sila naglosti; —
Speljanja, konca in nasledbe
Duh hudi voj nam zaderži. —
Zastonj le bomo poskušali
Spolnjenje svojga upanja,
Gradove mi le v zrak zidali,
Če ne dervimo v beg duha,
Ki nas mori, ko strašna kletev,
In sklepov nam razdera čin;

Duha, ki sin ga po očetu,
 Od roda rod dobi v pogin;
 Duha nesrečne razpertije,
 Zabave domorodnih djanj,
 Sramote naše domačije
 Slovenje vzrok skelečih ran. —
 O kak težko že pričakujem
 Presrečni čas edinosti;
 V nebo po nji zdihujem,
 In vender jo med nami ni! —
 Ko bi prišla, ne blo se bati
 Bi več nasprotnih zabavljic,
 Ne skerbno treba ogibati
 Se domorodnih clo pušic.
 Veselo struna bi zapela,
 Ki milo toži v tiho noč,
 Ljubezen doma oživela
 Dobila svojo celo moč;
 Zidala v sercu bi sediše,
 Kjer čisti se života kri,
 Kjer je poguma plam, ogujiše,
 Ki žari vid nam s strelami;
 Svobode gorkojasni traki
 Zjasnili bi neslavne tme;
 Zbežali sužnosti oblaki
 V dežele druge čez gore. —

Za Dobričo ⁹⁾ 'z hoste vun gleda
 Tam hudiga grada razpad

De bil zlo razširen je grad,
 Spričuje zidovja še čeda.

Se čudna povest perpovduje
 Od kačje prikazni strašné;
 Sinú jo rad oče pove,
 In tak se naprej razglasuje:

Bil grad visok je zlo močan,
 Mogočnih grofov čversti stan;
 Vse bilo njim je nek pokorno
 Na spodnjo stran, na zgorno.

Nasprot na verhu hribica
 Je stala lepa cerkvice;
 Železna pot od grada stana
 Do cerkve bila je speljana.

Če mlad grajšak nevestico
 Pripelje si ženičico,
 V nji jima pop roke povije
 Za znak življenja harmonije.

Grajšak in zbor njegovih trum,
 Ko kliče ga vojaški šum,
 Gre tje Boga še počastiti,
 Za krepko ga pomoč prositi.

In kadar zmaga ga nazaj
 Pripelje v ljubi doma kraj,

V ponižnosti spet čast, molitve
Se v cerkvici versté hvalitve. —

Na Krajskim zlo razgraja Turk,
Preliť kervi marskteri curk
Je bil že za domače polje,
Alj vender neče biti bolje.

Perdirja hrupa silniga
Do meje Grada Hudiga;
Ga hoče z naglo silo vzeti,
Ga hoče nagloma podreti.

Se terdno vender grad derží,
Doklér še ima kaj jedi,
Doklér vode ne pomankuje;
Če ravno Turk ga zaničuje.

Alj delj obstati ni blo moč,
Kot eno še in zadnjo noč,
Tud Turk že komaj čaka,
Končati kristovga junaka.

Že sveti se od vsih gora
Zor jasni jutra bojniga;
Vse v gradu sable brusi,
Ojstrost orožja vse poskusi.

In kakor morja serdni val
Na znamnje jedno vsa derhal

Moči, pogumnosti neznane
Na turške trope vunkaj plane.

In Alah! Alah! 'z šotorov
Se zlega krik sovražnikov;
Če bolj Kristjan nad njimi zgraja,
Več jih nad mrtvimi le vstaja.

Hudo se vname strašni bor,
Ne bor, je divje klanje skor,
In Turk — neznana moč je vraga! —
Kristjane vse premaga.

Na štirih voglih grad zažgan
Je bil popolnoma razdjan.
Nihče ne zida ga od časa
Zabljenja mah ga le zaraša.

Pastir živinco berznih nog,
Pri gradu pase zdaj okrog;
Boji se ga, in se preplaši,
Ko sliši se, de tamkej straši.

Enkrat je ogledaval tam
Pristavic grada širni hram,
Kar kača se je prikazala
In na uho mu zazvižgala:

„Odtergaj ti
Koj šibe tri,

Lepo oderte,
 De se ko terte
 Lahko zvijó.
 In vdar' z enó
 Čez pas me, pa moči neznane,
 Kar ti je v krepki roki dane,
 De žar kervi
 'Z mene puhti;
 Če zlo se ganem
 In strašno planem,
 Le z drugo še,
 Pa hujše me,
 Le vdari, pa moči neznane,
 Kar ti je v krepkih rokah dane,
 De plam se peni
 'Z mene iskreni;
 Če v tebe rinem,
 Kervava šinem,
 Le z tretjo še,
 Pa hujše me
 Udari, pa moči neznane,
 Kar ti je v cverstim truplu dane.
 Tako boš mene rešel,
 Ter v prah duha tud trešel,
 Ki vedno te pregana,
 Ko skrivna moč neznana.
 Če téga ne storiš,
 Se mene pred zbojiš,
 Te vedno bo podil,
 In tvoje vse zarode.

Napravljal zmiraj škode,
Doklér bo kateri živ.“

Pristavic zlo prestraši se
V trepetu hitro hoče vse,
Kar kača mu velji, storiti,
In tako sebe odrešiti.

Odterga si
Koj šibe tri,
Lepo oderte,
De se ko terte,
Lohka zvižo.
In vdar' z eno
Čez pas jo koj moči neznane,
Kar mu je v krepki roki dane.

De žar kerví
Iz nje puhtí;
Ko zlo se gane,
In v njega plane,
Jo z drugo še,
Pa hujše le
Udari, spet moči neznane,
Kar mu je v krepkih rokah dane,
De strašno peni
'Z nje plam iskreni;
Ko v njega rine
Kervava šine,

Ne more ostati,
 Kar more dirjati,
 Po kamnju leti,
 In ko se vali
 Iz njega doní:

„Te vedno bo podil
 In tvoje vse narode;
 Napravljaj zmiraj škode
 Doklér bo kateri živ“! —

Stoji še vedno hišica
 Zaroda tam pristavskiga;
 Je prazna sreče, blaga,
 Ne more odpoditi vraga. —

*

Odprimo bukve bivših časov
 Naroda zgodbe našiga,
 In Klio reče jasnih glasov
 De bila sta junaka dva,
 Dva bila Slave le sinova
 Prostivši nje nesrečni puh,
 Visoko cenjena bogova
 Sta bila Samo, Svatopluk,
 Slovence prvi nad Frankone
 Za dom in Slavo pelje v bor,
 In drugi stresa ptujcov trone,
 Madžarov, Nemcov silni zbor.

Njega življenja čas prestrašni
 Za vse nasprotnike je bil,
 Bežali vsi pred njim so plašni,
 Kamor jih njega meč dervil.
 Ko mu življenje zdaj poteka
 Madžaram serden še strašno
 Zakletbo smertnobled zaveka
 Prot nemcam vzdigne sabljico.
 Oči so njemu se zaperle,
 Sinovi niso razumeli ga,
 Derhali ptuje so priderle
 Od Madžarov in 'z Nemškiga.
 Sinovi razdele dežele,
 Sovražnikov se krepil kljub,
 Slabotna moč, slabo povelje
 Nabira si nebrojno zgub.
 Vsi v robstvo zopet propadejo,
 Ne vzdignejo več 'z njega sè,
 Nekdajno slavo zagrebejo
 Protivniki v zabljenja tmè.
 Zdaj Slava tret'ga pričakuje
 Junaka dom prostivniga,
 Po njem že dolgo izdihuje, —
 Oj kdaj vender pričaka ga?! —

Kar vidim, je vse pomenljivo,
 Kar vstaja, podera kar se gre.
 Prihodnost povedati če
 Pomembno, če ravno ni živo.

Kdo vender ne pozna namena
Vstvarjenja vsiga, vsih reči,
Poredama de porojena
Se vsaka v moči tud zversti.
De, ko preroknja miliočim
Tolaži revčikam sercé,
De z migam skoraj jim vidjočim
Tud boljši čase napové,
Ko zakon ta je vse narave,
Ki veže vse, kar je stvari,
Nobena de od večne slave,
Zaničevana večno ni. —

Moje pesmice.

Kdor bere moje pesmice,
 Naj misli, de so rožice,
 Ki bodo lepši razcvetele,
 Od sebe slajši duh puhtele,
 Ko gnalo bodo cvetnice.

Kdor bere moje pesmice,
 Naj misli, de so tičice,
 Ki bodo viši gor zletele,
 Ko bodo krasneji imele,
 In urniši perutice.

Kdor bere moje pesmice,
 Naj misli, de so kapljice
 Ki bodo vkupej zašumele,
 Naprej, naprej, ko val hitele,
 Ko zderejo zaturnice.

Kdor bere moje pesmice,
 Naj misli, de so iskrice,
 Ki so se v mladim sercu vnele,
 In bodo žarneji gorele,
 Ko vplamijo jih sapice.

Kdor bere moje pesmice,
Naj misli, de so deklice,
Ki bodo glasno le zapele,
Ko drage ljubčike imele,
Dobile bodo bratice.

Kdor bere moje pesmice,
Naj misli, de so samčice
Zaperte skoraj ovenéle,
Ker revce niso sméle
Zapeti 'z skrivne izbice.

Kdor sliši moje pesmice,
Naj misli, de so strunice,
Ki bodo vedno glasno péle
Čast, slavo materne dežele,
Slovenje, drage ljubice.

Razjasnjenja.

- 1) **O**tok, gorenska vas na beljaški cesti. Tukaj je nek-
daj, kakor pravijo, krog hribca sv. Jovana jezero stalo,
ktero se je skoz Mošnje in Globoko v Savo odteklo.
Vasi ime in mnogi jezerski ostanki — okamnjeni
polžki i. t. d. ki se na okrožnih goricaah najdejo, sprī-
čujejo resnico te pravljice.
- 2) Na razhodu dragih součencov 3. serpnjika 1847.
- 3) Goslar bi znalo boljši rečeno biti, kakor godec, ker ne
pomeni navadniga nam znaniga godca. Gosli (gusle),
ktere južni in izhodni slavjani pri vsih narodnih veselī-
cah in plesih rabijo, so od naših gosl različne.
- 4) Vidovc, skala na treh manjših sloneča, stoji na severni
stezi, ktera iz Kamne gorice čez Savo na levi kraj pelje.
Kamna gorica je gorenska vas v dolini med Vrečami in
Jelovico. Trem vetrovam je odperta; izhodnemu, zahod-
nemu in severnemu. Na izhodu se kaže sv. Jošt, na za-
hodu mogočni Triglav, od severja pa Stol, nezmerno
vstvarjena gora.
- 5) Vreče, rudna predgorica Jelovice po podobi tako ime-
novana.
- 6) Begunšica, visoka gora tik Stola, njegova vredna so-
sednja.
- 7) Pusti grad, razvaljine na desnim posavskim predhribu
Jelovice, Radolci nasprot. V dolini med Jelovico je vas
Lipnica.
- 8) Begnje (Begun), gorenska vas pred Begunšico.
- 9) Dobriča, nižji соседnja Begunšice. Krog njeniga herbta
pelje cesta od Begun do Teržiča. Nad potjo stojite dve
razvaljini pri Begnjah Kamnek, blizo Teržica Hudigrad.

Štivilo.

	Stran.
Predgovor	—
Posvečenje	1
Moje pesmi	7
Spoznanje boga	9
Večno	14
Domohod duha	16
Dvom	19
Sava	23
Domovina	24
Slavjanam	25
Sonet	26
Moji sablici	27
Pesmi mile	29
Na razhodu	30
Za Hrovate, — Naše brate!	33
Kdo ve?	36
Človek brez rodoljubja	38
Občutki	40
Petje	42
Savica	45
Prostost	47
Struna	49
Vladarstvo	53
Edinost	56
Rodoljubje	60
Enakost-bratinstvo	63
Slovenskim dekletam	67

	Stran.
Ljubezen sestriška	71
Tri rožice	74
Ljudmila	78
Slavjanska mati	83
Slavjanski goslar	91
Austrije zvezde	98
Pod lipo	102
Zagovor	105
Vidovec	108
Moje pesmice	134
Razjasnjenje	136

Potrebni popravki.

Na 14. str. v 1. verstí	<i>vitez</i>	ne	<i>viter.</i>
„ 14. „ „ 5. „	<i>pač ni</i>	„	<i>pačni.</i>
„ 23. „ „ 10. „	<i>um</i>	„	<i>mu.</i>
„ 34. „ „ 18. „	<i>snid</i>	„	<i>znid.</i>
„ 45. „ „ 14. „	<i>zatemnijo</i>	„	<i>za temnijo.</i>
„ 52. „ „ 4. „	<i>zazorili</i>	„	<i>zazvonili.</i>
„ 60. „ nadpis	<i>Rodoljubje</i>	„	<i>Radoljubje.</i>
„ 72. „ v 19. verstí	<i>val</i>	„	<i>vol.</i>
„ 81. „ 19. in 20. versto loči z	„	„	“
„ 81. „ v 21. verstí	<i>tud</i>	ne	<i>tudi.</i>
„ 82. „ „ 10. „	<i>zazorila</i>	„	<i>zagorila.</i>
„ 92. „ „ 22. „	<i>robstvo</i>	„	<i>robostvo.</i>
„ 95. „ „ 1. „	<i>gibljaje</i>	„	<i>gibeljaje.</i>
„ 95. „ „ 14. „	<i>Rudeča</i>	„	<i>Budeča.</i>
„ 100. „ „ 6. „	<i>opadil</i>	„	<i>odpadil.</i>
„ 101. „ „ 4. „	<i>Rimic</i>	„	<i>kimic.</i>
„ 103. „ „ 19. „	izpusti besedo	„	<i>serčnim.</i>
„ 107. „ „ 1. „	„	„	<i>je.</i>
„ 112. „ 20. in 21. versto loči z	—————•—————		
„ 131. „ v 19. verstí	<i>puk</i>	ne	<i>puh.</i>
„ 132. „ „ 26. „	izpusti besedo	„	<i>gre.</i>

V razjasnjenji ⁴⁾ v 6. verst razmerno ne nezmerno.